

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om konsumenttvistenämnden och om ändring av lagen om Konsumentverket

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att det stiftas en lag om konsumenttvistenämnden. Lagen skall enligt förslaget ersätta gällande lag om konsumentklagonämnden. Dessutom föreslås att lagen om Konsumentverket ändras vad gäller konsumentombudsmannens behörighet.

Enligt förslaget utvidgas nämndens behörighet så att nämnden kan behandla och avgöra tvister som uppstår i samband med hyra av bostadslägenhet och överlåtelse av bostadsrätt. I dessa ärenden föreslås att nämnden förutom tvister mellan konsumenter och näringsidkare också skall kunna behandla tvister mellan två enskilda personer. Rätten att inleda ett ärende vore således densamma som i sådana ärenden om gäller bostadsköp som för närvarande hör till konsumentklagonämndens behörighet.

Dessutom skall nämnden enligt förslaget

som gruppklagomål kunna behandla ärenden där flera konsumenter mot samma näringsidkare har sådana yrkanden som kan avgöras genom ett enda beslut. Konsumentombudsmannen skall kunna anhängiggöra gruppklagomål.

Förutom att den föreslagna lagen innebär att nämndens namn ändras, innehåller den i förhållande till gällande lag flera ändringar i fråga om tillsättande av nämnden, nämndens sammansättning, medlemmarnas behörighet och nämndens förfaringsätt. Syftet med ändringarna är att på olika sätt effektivisera nämndens verksamhet och påskynda behandlingen av ärenden.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för år 2007 och avses bli behandlad i samband med den. De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 mars 2007.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	4
1. Inledning	4
2. Nuläge	4
2.1. Lagstiftning och praxis	4
Nämndens befogenhet och uppgifter.....	4
Organisation och medlemmar	4
Förfaringssätt	5
2.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet och EU	5
Europeiska unionen	5
Organ för behandling av konsumenttvister i de övriga nordiska länderna	5
2.3. Bedömning av nuläget	6
Konsumentklagonämndens verksamhet.....	6
Behovet av rättsskydd i ärenden som gäller hyresförhållanden och bostadsrätter ...	7
Behovet av rättsskydd vid masskonsumtionstvister	7
Konsumentombudsmannens uppgifter	8
3. Målsättning och de viktigaste förslagen	8
3.1. Målsättning.....	8
3.2. De viktigaste förslagen.....	8
Behörighet.....	8
Gruppklagomål	9
Nämndens tillsättande, sammansättning och förfaringssätt.....	10
4. Propositionens konsekvenser	10
4.1. Ekonomiska konsekvenser samt konsekvenser för myndigheterna	10
4.2. Samhälleliga konsekvenser	11
5. Beredningen av propositionen	11
5.1. De tidigare beredningsskedena	11
5.2. Arbetsgruppen för utvecklande av konsumentklagonämnden	12
5.3. Utlåtandena och hur de beaktats	12
6. Samband med andra propositioner.....	13
DETALJMOTIVERING.....	13
1. Lagförslag	13
1.1. Lag om konsumenttvistenämnden.....	13
1 kap. Nämndens behörighet och uppgifter	13
2 kap. Nämndens sammansättning	16
3 kap. Behandling och avgörande av en konsumenttvist	18
4 kap. Särskilda bestämmelser	23
1.2. Lag om Konsumentverket.....	24
2. Närmare bestämmelser och föreskrifter.....	25
3. Ikraftträdande.....	25
4. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	25
LAGFÖRSLAGEN	28

om konsumenttvistenämnden	28
om ändring av lagen om Konsumentverket.....	34
BILAGA.....	36
PARALLELLTEXTER.....	36
om ändring av lagen om Konsumentverket.....	36
BILAGA.....	38
FÖRORDNINGSGUTKAST	38
om konsumenttvistenämnden	38

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Konsumentklagonämnden inledde sin verksamhet den 1 september 1978 samtidigt som den nya konsumentskyddslagstiftningen trädde i kraft och de övriga med den förknipade myndigheternas, det vill säga konsumentombudsmannens, marknadsdomstolens och de kommunala konsumentrådgivarnas, verksamhet startade. Syftet med att inrätta konsumentklagonämnden var att skapa ett alternativ till domstolarna, ett organ med sakkunnigmedlemmar där konsumenttvister avgörs smidigt och snabbt och till vilket konsumenterna kan vända sig utan att behöva följa särskilda formföreskrifter och utan att behöva betala några avgifter.

Konsumentklagonämnden har sedermera utvecklats till en rättsskydds kanal på riksnivå av stor betydelse i konsumenttvister. Antalet ärenden som förts till nämnden för behandling har ökat väsentligt och på fortlöpande basis. Ökningen de senaste åren har varit markant. År 1998 inleddes 2 782 ärenden och år 2005 var antalet inledda ärenden 3 790. Antalet behandlade ärenden steg under samma period från 2 600 till 3 680 per år. Det tar nuförtiden i genomsnitt ett år att få nämndens beslut. Behandlingen av ett bostadsköp i nämnden kan ta till och med ett och ett halvt år.

Konsumentklagonämnden har verkat som ett ämbetsverk som är underställt handels- och industriministeriet. I enlighet med statsminister Matti Vanhanens regeringsprogram har den överförs till justitieministeriets förvaltningsområde från och med den 1 september 2005.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

Nämndens befogenhet och uppgifter

Enligt 1 § i lagen om konsumentklago-

nämnden (42/1978) har konsumentklagonämnden till uppgift att ge rekommendationer om hur tvister mellan näringsidkare och konsumenter skall avgöras i enskilda ärenden som gäller avtal om konsumtionsnyttigheter eller annat i anslutning till anskaffning av konsumtionsnyttigheter och som av konsumenterna förs till nämnden för behandling. Dessutom hör det till konsumentklagonämndens uppgifter att behandlas vissa tvister som uppstår i samband med borgens- och pantsättningsförbindelse samt ärenden som gäller jämkning av dröjsmålsränta.

I samband med stiftandet av lagen om bostadsköp (843/1994) år 1995 fick nämnden dessutom i uppgift att behandla tvister som uppstår vid köp av bostäder. De ärenden som gäller bostadsköp har sedermera ökat så mycket i antal att de hör till nämndens största och mest arbetskrävande grupper av ärenden. Nämndens behörighet i ärenden som gäller bostadsköp utvidgades även till andra tvister än enbart sådana som uppstår mellan konsumenter och näringsidkare, nämligen bostadsköp mellan enskilda personer, och vissa ärenden som gäller säkerheter som skall ställas enligt lagen om bostadsköp, där en näringsidkares motpart också kan vara ett bostadsaktiebolag.

Nämndens behörighet i bostadsköpsärenden utvidgades i någon mån då lagen om bostadsköp ändrades vid ingången av år 2006. Uppgifterna utökades i fråga om ibruktagande av säkerheter och säljarens regressrätt i vissa skadeståndsregressärenden.

Utanför nämndens behörighet står tvister som gäller hyresförhållanden och bostadsrätter samt största delen av värdepappershandeln och placeringsverksamheten.

Organisation och medlemmar

Enligt 1 a § i lagen om konsumentklagonämnden har nämnden en allmän avdelning och en avdelning för bostadsköp. Ärendena behandlas enligt lagens 5 § i en avdelnings

plenum eller sektioner. För närvarande finns det tio sektioner vid den allmänna avdelningen och tre sektioner vid avdelningen för bostadsköp. Nämndens medlemmar och en ersättare för var och en av dem förordnas av statsrådet för en tid som motsvarar riksdagens valperiod. Antalet medlemmar och ersättare är för närvarande 130. Nämndens ordförande har sedan år 1995 skött uppgiften i fråga som huvudsyssla.

Medlemmarna i nämnden skall företräda konsumenter och näringsidkare. De medlemmar som förordnats till vice ordförande i nämnden och till ordförande i sektionerna skall dock vara personer som inte kan anses företräda näringsidkarnas eller konsumenternas intressen. Olika samhällsåsikter skall vara jämnt företrädda i nämnden.

Förfaringssätt

I ett ärende som förts skriftligen till konsumentklagonämnden för behandling skall ett skriftligt beslut meddelas. Beslutet är inte verkställbart, utan har karaktären av en rekommendation. Behandling i nämnden utgör inget hinder för att föra ärendet till domstol för prövning.

Sökandens motpart skall uppmanas bemöta ansökan. Detta behöver dock inte göras i ett ärende som man konstaterar att är uppenbart ogrundat. Vid förberedelsen av ett ärende skall förlikning eftersträvas och vid behov skall nämnden ge ett förslag som främjar förlikning i ärendet.

Förutom behandling av ärenden i plenum eller sektioner kan beslut fattas i såkallat förenklat förfarande. Nämndens ordförande och sekreterare var för sig samt en föredragande vid nämnden tillsammans med ordföranden för en sektion kan avgöra ärenden som har liten betydelse samt ärenden där nämndens praxis är vedertagen eller nämndens ståndpunkt till samma tvistefråga är klar till följd av ett tidigare avgörande i en sektion eller i plenum.

Om det har förflutit mer än sex månader från den tidpunkt då konsumenten senast har underrättat näringsidkaren om felet i fråga till den tidpunkt då klagomålet anländer till nämnden, ger nämnden inte en rekommendation om avgörande, om det inte finns vägan-

de skäl för det.

2.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet och EU

Europeiska unionen

Inom Europeiska unionen har man tagit flera initiativ och vidtagit åtgärder i syfte att främja alternativa förfaranden för lösning av tvister.

År 1998 gav kommissionen en rekommendation, 98/257/EG, om de principer som skall tillämpas i fråga om organ som avgör konsumenttvister utanför domstol. Rekommendationen gäller organ av det slag som konsumentklagonämnden representerar vilka avgör tvistefrågor antingen genom att meddela rekommendationer eller bindande beslut. Principerna gäller organets oberoende ställning, öppenheten i förfarandet, parternas ställning och rättigheter samt beslutens laglighet.

År 2001 gav kommissionen rekommendation 2001/310/EG om de principer som gäller organ som medverkar vid förlikning i konsumenttvister utanför domstol. Denna rekommendation gäller förfaranden genom vilka man försöker medla mellan parterna och få dem att komma överens om en lösning.

I syfte att underlätta gränsöverskridande konsumenttvister har man på initiativ av kommissionen startat två nätverk för organ som avgör tvister utanför domstol: EEJ-NET (European Extra-Judicial Network) för organ med allmän behörighet, samt FIN-NET (Financial Services Complaints Network) för organ på det finansiella området. Konsumentklagonämnden hör till bägge nätverken.

I de konsumentskyddsförfattningar som gemenskapen antagit under de senaste åren har medlemsstaterna regelbundet ålagts skyldighet att främja möjligheterna att avgöra konsumenttvister i besvär- och rättsskyddsförfaranden utanför domstol.

Organ för behandling av konsumenttvister i de övriga nordiska länderna

I *Sverige* avgörs tvister som uppstår mellan näringsidkare och konsumenter av ett lagfäst organ, Allmänna reklamationsnämnden

(ARN). Nämndens behörighet är snävare än den finska konsumentklagonämndens; ARN behandlar exempelvis inte fastighetsköp eller hälsovårdstjänster. ARN:s avgöranden är rekommendationer, behandlingen sker på basis av skriftligt material och förfaringssätten är också annars i många avseenden likadana som i konsumentklagonämnden här i Finland.

Sedan år 1991 har ARN kunnat behandla med grupptalan jämställbara ärenden mellan en grupp av konsumenter och en näringsidkare. Ett gruppbesvär kan i första hand inledas av konsumentombudsmannen och i andra hand också av en sammanslutning av konsumenter eller löntagare. Konsumenterna behöver inte särskilt ansluta sig till gruppen utan den rekommendation som meddelas gäller alla de konsumenter som kan framställa ett i huvudsak på samma grunder baserat krav mot näringsidkaren i fråga.

Vid ARN i Sverige har behandlats allt som allt ca 14 ärenden som grupptalan. Ärendena har gällt bl.a. en avtalsklausul som ett leasingbolag använt och som berättigade leasingbolaget att ändra leasingavgiften, en researrangörs rätt att ensidigt höja resans pris på grundval av ett s.k. devalveringstillägg och det pris som uppburits av kunderna vid eldistribution som var högre än det fasta priset enligt avtalet med kunderna.

Vid sin bedömning av grupptalanförfarandet har det svenska konsumentverket konstaterat att många av de klagomål som har gjorts har gällt intressen med så små värden att konsumenterna knappast skulle ha drivit ärendena som separat talan i domstol. Sammanräknat har beloppet dock varit betydande och fallen principiellt viktiga. Ärendena har kommit från många olika sektorer inom konsumentskyddet.

Konsumentrådet (Forbrukerrådet) i Norge har en konsumentbyrå i varje landskap. Konsumentbyrån medlar i tvister och kan också ge rekommendationer i dem. Behandlingen sker i huvudsak skriftligen, men även muntligt förfarande kan användas. Både konsumenterna och näringsidkarna kan inom en bestämd tid föra vissa i konsumentrådet behandlade ärenden till ett riksorgan, Forbrukertvistutvalget (FTU), för prövning. FTU:s beslut i saken blir verkställbart om ärendet

inte förs till domstol inom fyra veckor efter att beslutet meddelades. FTU behandlar inte fastighetsköp.

I Norge finns det också privata organ för avgörande av tvister. Forbrukerrådet kan utfärda anvisningar om deras verksamhet. Bland annat för bostadsköp och fastighetsförmedling finns det privata organ.

I Danmark behandlas konsumenttvister i den lagfästa konsumentklagonämnden (Forbrugerklagenævnet). Behandlingen är skriftlig och avgörandena är rekommendationer. För behandlingen debiteras en avgift som återbärs till konsumenten, om avgörandet är fördelaktigt för denne. Också i Danmark är behörigheten snävare än i den finska konsumentklagonämnden. Den omfattar exempelvis inte ärenden som gäller fast egendom, byggande eller fastighetsförmedling. På dessa områden verkar i Danmark privata organ för avgörande av tvister.

2.3. Bedömning av nuläget

Konsumentklagonämndens verksamhet

Ett betydande missförhållande har under nämndens hela verksamhetstid varit att ärendena stockar sig och behandlingstiderna blir oskäligt långa. Den huvudsakliga orsaken till detta är att nämnden egentligen aldrig haft tillräckligt stor personal för det antal ärenden som behandlas vid den. Förutom att antalet ärenden har ökat har nämndens uppgifter utökats ett flertal gånger. Den ökningen av arbetsmängden som en enskild breddning av behörigheten har orsakat har varit liten men sammantaget har breddningarna klart ökat belastningen. Situationen förvärrades väsentligt när bostadsköpen år 1995 fogades till nämndens uppgifter utan att nämnden överhuvudtaget gavs några nya resurser.

Justitiekanslersadjointen har redan två gånger, åren 2000 och 2003, med hänvisning till bestämmelsen i 21 § grundlagen om vars och ens rätt att få sin sak behandlad utan ogrundat dröjsmål, påtalat nämndens behandlingstider. Justitiekanslersadjointen har konstaterat att situationen inte kan anses vara tillfredsställande, och att det är viktigt att man, när man utvecklar konsumentklagonämndens verksamhetsförutsättningar, strä-

var efter att så snart som möjligt komma upp till den nivå som bestämmelsen i grundlagen förutsätter.

År 2001 lät handels- och industriministeriet Centralen för förvaltningsutveckling göra en bedömning av konsumentklagonämndens verksamhet (Handels och industriministeriets undersökningar och rapporter 26/2001). Enligt bedömningen har nämnden trots stockningen av ärenden rätt väl lyckats bevara sin verksamhetsförmåga, vilket till stor del torde vara den kunniga personalens förtjänst. Kvalitetsnivån på nämndens avgöranden, mätt enligt hur väl rekommendationerna har följts, har kunnat hållas rätt hög. I brådskan har man dock inte kunnat planera, styra eller utveckla arbetsmetoderna i tillräckligt hög grad.

De utvecklingsförslag som läggs fram i rapporten gäller styrning av verksamheten, ledningssystem, administration av personalresurser och behandlingsprocessen. I rapporten anses det vara nödvändigt att utveckla alternativen till sektionsbehandlingen så att de fungerar bättre och snabbare. Detta kräver reformer också på författningsnivå.

Behovet av rättsskydd i ärenden som gäller hyresförhållanden och bostadsrätter

Bostadsdomstolarna, där man behandlade hyresärenden, lades ner i början av år 2003. Vid beredningen av nedläggningen undersöks från olika håll behovet av att överväga nya medel för att garantera rättsskyddet i ärenden som gäller boende. Också riksdagens lagutskott fäste i sitt betänkande om regeringens proposition med förslag till nedläggning av bostadsdomstolarna (LaUB 8/2002 rd — RP 31/2001 rd) uppmärksamhet vid att det finns ett nytt slags rättsskyddsbehov i bostadsärenden. Utskottet hänvisade till utredningarna om alternativa tvistelösningsförfaranden och ansåg det vara nödvändigt att faktiska och tillräckliga åtgärder vidtas i saken.

En arbetsgrupp som tillsattes av handels- och industriministeriet den 24 januari 2001 har utrett det dolda behovet av rättsskydd i ärenden som gäller boende genom en förfrågan som riktades till de myndigheter och organisationer som tillhandahåller rådgivning i bostadsfrågor. Förfrågan gällde hyresären-

den, bostadsrätter samt ärenden mellan bostadsaktiebolag och deras aktieägare. Arbetsgruppen publicerade resultatet av sin utredning och sina ståndpunkter i sin mellanrapport (Mellanrapport av arbetsgruppen för boendetrygghet, handels- och industriministeriets arbetsgrupps- och kommissionsrapporter 7/2001).

Arbetsgruppen ansåg utredningen visa att det finns ett behov av att förstärka rättsskyddet i konfliktsituationer som har samband med boende och att det på riksnivå finns ett behov av ett förfarande utanför domstol för avgörande av boendetrygghetsärenden.

Behovet av rättsskydd vid masskonsumtions- tvister

Konsumtionsvaror är ofta serietillverkade massprodukter och också konsumenttjänster produceras identiska till och med stora användargrupper. Eventuella prestationsfel kan då i identisk form drabba åtskilliga konsumenter. Då konsumentnyttigheter erbjuds används ofta standardvillkor som tillämpas som sådana i samtliga avtal som görs med konsumenterna. En tolkning eller en jämkning av ett oklart standardvillkor kan inverka på den rättsliga ställningen för hundratals, rentav tusentals konsumenter.

Konsumentklagonämnden skall avgöra alla klagomål som kommer in till den individuellt och vart och ett för sig. Nämnden har inte för tillfället möjlighet att som gruppklagomål avgöra ens helt identiska ärenden genom ett enda beslut.

Den arbetsgrupp som beredde överföringen av konsumentklagonämnden och som justitieministeriet har tillsatt har i sitt betänkande föreslagit att möjligheten att ta i bruk gruppklagomål till konsumentklagonämnden skall utredas.

Finlands rättsordning innehåller inte en möjlighet att vid domstol driva och behandla grupptalan. Grupptalan är vanlig i de anglo-amerikanska länderna som Förenta staterna, Kanada och Australien. I nordnorden har grupptalan varit i bruk i Sverige från och med ingången av år 2003. I Norge har bestämmelserna om grupptalan antagits i juni 2005. Dessutom har den kommission som i Danmark behandlat grupptalan i december 2005

föreslagit att grupptalan skall tas i bruk. I Finland har ibruktagandet av grupptalan beretts alltsedan 1990-talet. Arbetet har fortsatt åren 2005 och 2006. Avsikten är att under hösten 2006 till riksdagen överlåta regeringens proposition angående grupptalan.

Konsumentombudsmannens uppgifter

Konsumentombudsmannens uppgift är att vid sidan av övervakningsarbetet i vissa fall bistå en konsument i skötseln av ett enskilt ärende. Konsumentombudsmannen kan bistå en konsument i en rättegång om detta är viktigt med hänsyn till tillämpning av lagen och konsumenternas allmänna intresse eller om näringsidkaren inte iakttar konsumentklagonämndens beslut. Konsumentombudsmannens behörighet är i biståndfall inte bunden till tillämpningsområdet för konsumentskyddslagen eller konsumentombudsmannens övervakningsverksamhet.

Konsumentombudsmannen har för tillfälle inte behörighet att för konsumenternas räkning anhängiggöra en tvist i konsumentklagonämnden. Hans eller hennes sakliga behörighet är inte heller identisk med de ärenden som behandlas vid konsumentklagonämnden.

Konsumentombudsmannen har rätt att i marknadsdomstolen driva en förbudstalan bl.a. för att förbjuda ett oskäligt avtalsvillkor som en näringsidkare använder. Då eftersträvas ett kollektivt skydd åt konsumenterna i stället åt en enda part. Marknadsdomstolens avgörande har dock inte direkta verkningar på enskilda avtal.

3. Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1. Målsättning

Propositionens mål är ett starkare rättskydd för medborgarna. Detta eftersträvas genom att öka möjligheterna att som alternativ till domstolsförfarandet få konsumenttvister avgjorda vid ett förfarande i nämnd samt genom att förstärka verksamhetsförutsättningarna för nämndförfarandet. Syftet är att säkerställa parternas lagfästa rättigheter och skyldigheter genom relativt lätta arrangemang till skäligen kostnader för både samhäl-

let och parterna.

I propositionen föreslås att det stiftas en lag om konsumenttvistenämnden. Den avses ersätta den nuvarande lagen om konsumentklagonämnden. Samtidigt revideras i sin helhet författningarna och bestämmelserna på lägre nivå: förordningen om konsumentklagonämnden (533/1978) och nämndens arbetsordning. Reformen avser i huvudsak en utvidgning av nämndens behörighet och en möjlighet att behandla ärenden som gruppklagomål. Dessutom föreslås flera ändringar i bestämmelserna om tillsättande av nämnden, nämndens sammansättning och förfaringsätt.

Konsumentklagonämndens namn ändras till konsumenttvistenämnden. De ärenden som behandlas i nämnden är privaträttsliga ärenden som även behandlas vid domstolarna. Det föreslagna namnet, konsumenttvistenämnden, beskriver bättre än det nuvarande namnet karaktären hos de ärenden som behandlas där.

3.2. De viktigaste förslagen

Behörighet

Nämndens behörighet utvidgas enligt förslaget så att den med vissa undantag omfattar ärenden som gäller hyra av bostadslägenhet och dessutom ärenden som gäller bostadsrätter. Syftet med utvidgningen är att avhjälpa de brister i tillgången på rättsskydd som utreddes i den i avsnitt 2.3 nämnda mellanrapporten av arbetsgruppen för boendetrygghet. En tvist i fråga om hyra av en bostadslägenhet kan enligt förslaget förutom av en hyresgäst i konsumentställning inledas också av en sådan hyresvärd som är en enskild person. Ärenden som gäller överlåtelse av en bostadsrätt kan på motsvarande sätt inledas både av den enskilda person som överlåter bostadsrätten och av en förvärvare i konsumentställning. Förslagen motsvarar den rätt att inleda ett ärende som för närvarande gäller beträffande bostadsköp.

Nämndens behörighet omfattar enligt förslaget inte de ärenden i samband med hyra av bostadslägenhet som enligt lagen om hyra av bostadslägenhet (481/1995) måste föras till domstol inom en kort tidsfrist. Ärendena i

fråga är också till sin karaktär sådana att de kräver ett verkställbart beslut i brådsökande ordning. Därför lämpar de sig inte för nämndbehandling.

Gruppklagomål

Förfaringssätten inom nämnden föreslås bli utökade med en möjlighet att behandla och avgöra gruppklagomål. Ett ärende skall kunna behandlas som gruppklagomål om flera konsumenter har eller kan antas ha sådana anspråk på en och samma näringsidkare som kan avgöras genom ett enda beslut av nämnden.

Gruppklagomålsförfarandet har flera fördelar. Det skulle förbättra rättssäkerheten för särskilt svaga konsumenter som är okunniga om sina rättigheter och som har haft svårt att föra sina avtalsproblem ens till konsumentklagonämnden för behandling. I nämndens praxis har det till och med ofta observerats fall där endast en rätt liten del av de konsumenter som är i samma ställning gör stridig den ståndpunkt som en näringsidkare som förhållit sig negativ till kravet på gottgörelse och för ärendet till nämnden för avgörande.

Möjligheten till gruppklagomål kan också ha en verkan som förebygger problem. Vetskapen om användningsmöjligheten kan uppmuntra en ansvarskännande näringsidkare till en behörig behandling av kundklagomål. Å andra sidan skulle också näringsidkarnas rättsskydd förbättras, då de i förhållande till enskilda konsumenter kan stöda sig på nämndens beslut som täcker samtliga motsvarande fall.

Gruppklagomålsförfarandet skulle effektivisera nämndens verksamhet och spara resurser, då ärendena skulle kunna avgöras med ett enda beslut i stället för ett flertal separata beslut.

Gruppklagomålsförfarandet skall kunna användas t.ex. då ett planerings- eller tillverkningsfel uppdragas hos i ett flertal produkter som redan sålts till konsumenterna. Det kan också vara fråga om huruvida en egenskap hos en massprodukt är ett sådant fel som avses i lagstiftningen eller inte. När det gäller konsumenttjänster lämpar sig gruppklagomål väl för påstådda avtalsförseelser i anslutning till arrangerandet av publika evenemang.

Tekniska störningar vid el-tjänster kan orsaka skador av samma slag för många konsumenter och det kan då vara motiverat att reda ut ansvarsfrågorna med ett enda avgörande som berör alla parter. Gruppklagomål lämpar sig också för lösning av tvister som gäller tolkningen av eller skäligheten hos standardvillkor. Också produktansvarsfallen kan falla inom ramen för möjligheten till gruppklagomål, särskilt då skadeståndet kan förenhetligas.

Konsumenttvistenämndens avgöranden är inte verkställbara, utan till sin karaktär rekommendationer. Det är därför inte nödvändigt att strikt reglera förfaringssättet inom nämnden, utan förfarandet kan vara så formfritt och smidigt som möjligt. Det har inte heller ansetts att behandlingen av ett ärende som gruppklagomål förutsätter strikt reglerade formella förutsättningar. Det enda väsentliga skall vara att ett ärende som berör en konsumentgrupp skall kunna avgöras genom ett enda beslut. Det förutsätts inte att medlemmarna i konsumentgruppen nämns vid namn, men gruppen måste i övrigt vara tillräckligt klart definierad.

Enligt förslaget skall konsumentombudsmannen ta initiativ till gruppklagomål. Till konsumentombudsmannens uppgifter hör också i övrigt att trygga konsumenternas ställning. Det har ansetts ändamålsenligt att konsumentombudsmannen skall kunna verka på eget initiativ utan att han eller hon skall behöva en fullmakt eller ens en begäran från en enda konsument.

Konsumentombudsmannen har i praktiken de bästa möjligheterna att få kännedom om meningsskiljaktigheter som gäller flera konsumenter och som lämpar sig för ett gruppklagomålsförfarande. Då endast konsumentombudsmannen kan vara initiativtagare är också risken liten för att möjligheten till grupptalan missbrukas genom att osakliga gruppklagomålsförfaranden sätts i gång. Dessutom har konsumentombudsmannen goda möjligheter att informera konsumenterna om givna rekommendationer i avgöranden.

Konsumentombudsmannens uppgifter täcker vittomfattande de olika områdena inom konsumentskyddet, varför konsumenternas rättsskydd inte förutsätter att det är

nödvändigt att ge initiativrätten till andra myndigheter.

Det skall inte vara nödvändigt att individualisera medlemmarna i en konsumentgrupp, eftersom nämndeförfarandet är kostnadsfritt för parterna och det kostnadsansvar som är förenat med en rättegång saknas. Konsumenterna skall alltså inte särskilt behöva anmäla sig till en grupp och inte heller lösgöra sig från gruppen. Den enskilda konsumenten får enligt egen prövning avgöra om han eller hon för egen del åberopar rekommendationen i avgörandet.

Nämndens tillsättande, sammansättning och förfaringssätt

I syfte att effektivisera nämndens verksamhet föreslås ändringar i tillsättandet av nämnden, i nämndens sammansättning och medlemmarnas behörighet samt i nämndens förfaringssätt. För att man vid behov snabbt och på ett smidigt sätt skall kunna göra ändringar i nämndens organisation, skall organisationen inte längre bestämmas i lag. Lagen innehåller enligt förslaget bara behövliga bestämmelser om nämndens sammansättning vid behandling av olika ärenden. Ärendena skall fortfarande i första hand avgöras i sektioner som behandlar vissa grupper av ärenden. Indelningen i sektioner har i praktiken visat sig vara fungerande och genom den har man också kunnat säkerställa den sakkunskap som olika ärenden kräver. Också för plenum kan man enligt förslaget fastställa olika sammansättningar enligt det slag av ärenden som behandlas.

Nämndens medlemmar förordnas av justitieministeriet i stället för av statsrådet. Medlemmarna förordnas enligt den rättsliga och övriga karaktären av de ärenden som behandlas i nämnden så att det i plenum och i sektionerna finns medlemmar som är förtrogna med rättsliga frågor, konsumentskydd och näringslivet. I sektionerna skall dessutom finnas medlemmar som är förtrogna med de konsumtionsnyttigheter som behandlas i dem. I förslaget slopas kravet enligt gällande lag att olika samhällsåsikter skall vara jämnt representerade i nämnden. Samtidigt avstår man från att nämndens mandattid är bunden till riksdagens valperiod.

Också bestämmelserna om nämndens förfaringssätt revideras. Nämnden får rätt att avstå från att behandla ärenden som det inte på i den föreslagna lagen närmare angivna grunder kan anses vara ändamålsenligt att behandla i en nämnd. Möjligheterna att använda det förenklade förfarandet utvidgas genom att i enkla och klara ärenden också ge sådana tjänstemän vid nämnden beslutanderätt vilka förordnats till föredragande. Tillämpningen av bestämmelserna i förvaltningslagen (434/2003) på nämndens verksamhet görs klarare genom att till lagen om konsumenttvistenämnden foga specialbestämmelser för att tillämpas i stället för sådana bestämmelser i förvaltningslagen som inte lämpar sig väl för att tillämpas på nämnden eftersom den är ett organ som avgör privaträttsliga tvister.

4. Propositionens konsekvenser

4.1. Ekonomiska konsekvenser samt konsekvenser för myndigheterna

Den föreslagna utvidgningen av nämndens behörighet till hyresförhållanden och bostadsrätter ökar antalet ärenden som årligen inleds vid nämnden med uppskattningsvis 900. Av dem uppskattas en stor del, cirka 780 stycken, gälla hyresfrågor och cirka 120 bostadsrätter. Uppskattningarna grundar sig på den i avsnitt 2.3 nämnda, av handels- och industriministeriet tillsatta arbetsgrupps utredningar.

För att kunna sköta de nya ärendena behöver nämnden fyra föredragande och tre beredare. Den utvidgade behörigheten och den större mängden ärenden kräver dessutom att det inrättas en tjänst som vice ordförande med uppgiften som huvudsyssla. Dessa personer orsakar kostnader på cirka 400 000 euro årligen.

Det ökade antalet föredragande och beredare kräver också att den biträdande personalen utökas. Dessa personer orsakar kostnader på ca 80 000 euro årligen.

På grund av de nya uppgifterna behövs det nya medlemmar med bisyssla i nämnden. Det behövliga årliga tillägget för arvoden till ordförandena i bisyssla vid nämnden, medlemmarnas mötesarvoden och resekostnader är

ca 20 000 euro.

Med hänvisning till vad som anförts ovan behöver nämnden på årsbasis sammantalet 500 000 euro. Dessutom orsakar anskaffningen av större lokalteter kostnader. Under det första året orsakar ytterligare anskaffning av apparatur och möbler för den nya personalen kostnader på ca 38 000 euro.

Nämndens behov av tilläggsanlag har beaktats i budgetpropositionen för år 2007.

Gruppklagomålsförfarandet som föreslås i propositionen utökar också konsumentombudsmannens uppgifter. Det bedöms dock att detta inte, åtminstone inte i inledningsskedet, orsakar behov av tilläggspersonal, eftersom antalet gruppklagomålsärenden utgående från erfarenheterna i Sverige kan antas bli litet. Arbetsmängden och de behövliga resurserna bör dock bedömas på nytt sedan bestämmelserna trätt i kraft och man har fått erfarenhet av tillämpningen av dem.

Propositionen syftar till att förbättra konsumenternas rättssäkerhet, varför de kostnader avtalsbrott orsakar konsumenterna bedöms minska.

4.2. Samhälleliga konsekvenser

Propositionen ger både konsumenterna och näringsidkare ett bättre rättsskydd genom de ökade möjligheterna att, kostnadsfritt eller till ringa kostnad, få ett avgörande i ett tvistemål efter ett enklare förfarande i en nämnd i stället för vid domstol. Rättsskyddet blir effektivare framför allt i ärenden som gäller boendetryggheten, en av de mest grundläggande frågorna för var och en.

Dessutom minskar en effektiv verksamhet vid konsumenttvistenämnden behovet av att anhängiggöra ärenden vid allmänna domstolar där behandlingen av ärendet är kostsammare för såväl staten som konsumenterna.

5. Beredningen av propositionen

5.1. De tidigare beredningsskedena

Den 24 januari 2001 tillsatte handels- och industriministeriet en arbetsgrupp med uppgift att utreda behovet av att utvidga konsumentklagonämndens verksamhetsområde el-

ler att, även med beaktande av aktuella projekt för utveckling av domstolsförfarandet, skapa motsvarande förfaranden för avgörande av tvister.

I det första skedet av sitt arbete hade arbetsgruppen till uppgift att utreda om det fanns ett behov av att utvidga konsumentklagonämndens behörighet till att omfatta tvistemål som uppstår i hyresförhållanden eller om man borde inrätta ett helt nytt organ för att behandla också andra boendetrygghetsärenden, så som bostadsköp samt förmedling av fastigheter och hyreslägenheter.

Arbetsgruppen, som i det första skedet av sitt arbete använde namnet arbetsgruppen för boendetrygghet, överlämnade sin mellanrapport till handels- och industriministeriet i juni 2001. Arbetsgruppen ansåg att det fanns ett behov av ett förfarande utanför domstol för avgörande av ärenden i fråga om boendetrygghet på riksnivå. Arbetsgruppens förslag gällde alla boendeformer.

I det andra skedet av arbetsgruppens arbete var uppgiften att utreda om begränsningarna i konsumentklagonämndens behörighet i värdepappersplaceringsärenden fortfarande var befogade, om tvister mellan bostadsaktiebolag och aktieägarna i dem borde behandlas utanför domstol exempelvis i konsumentklagonämnden, och huruvida och på vilket sätt bestämmelserna om konsumentklagonämndens sammansättning, utnämmandet av medlemmar och medlemmarnas behörighet samt bestämmelserna om behandling av ärenden i nämnden och de praktiska förfarandena i nämnden borde ändras.

Arbetsgruppen använde i det andra skedet av sitt arbete namnet konsumenttvistarbetsgruppen. Den överlämnade sin slutrapport till handels- och industriministeriet i juni 2002. Arbetsgruppen ansåg det inte vara ändamålsenligt att inrätta ett nytt organ för avgörande av tvister, utan att tvister i ärenden som gäller boendetrygghet och värdepappersplacering med vissa undantag bör omfattas av konsumentklagonämndens behörighet. Samtidigt föreslog arbetsgruppen att nämndens namn ändras till konsumenttvistenämnden och att den lag som gäller nämnden revideras i sin helhet. Majoriteten av medlemmarna i arbetsgruppen föreslog att nämndens behörighet också skall omfatta tvister mellan bo-

stadsaktiebolag och deras aktieägare.

Slutrapporten sändes på remiss till 23 myndigheter och sammanslutningar. I remissyttrandena framställdes avvikande åsikter närmast i fråga om den föreslagna vidsträcktare behörigheten, till vilken en del av remissinstanserna av olika orsaker förhöll sig negativt eller återhållsamt. I övrigt fick arbetsgruppens förslag omfattande stöd. Ett sammandrag av remissyttrandena har utarbetats vid handels- och industriministeriet.

Den 5 december 2003 tillsatte justitieministeriet en arbetsgrupp för att bereda en överföring av konsumentklagonämnden från handels- och industriministeriets till justitieministeriets förvaltningsområde. Till arbetsgruppen hörde tjänstemän från justitieministeriet, handels- och industriministeriet och konsumentklagonämnden. En av arbetsgruppens uppgifter vara att utarbeta ett utkast till en regeringsproposition med förslag till en reform av den lagstiftning som gäller nämnden. Arbetet utgick från konsumenttvistarbetsgruppens slutrapport till den del arbetsgruppen var enig i fråga om förslagen, samt från de yttranden som gavs om rapporten.

5.2. Arbetsgruppen för utvecklande av konsumentklagonämnden

Den 9 augusti 2005 tillsatte justitieministeriet en arbetsgrupp för utvecklande av konsumentklagonämnden. Arbetsgruppen fick som uppgift att revidera lagstiftningen om konsumentklagonämnden. Propositionen skulle grunda sig på det utkast till lag som ingick i betänkandet som den arbetsgrupp för att bereda en överföring av konsumentklagonämnden sammanställt kompletterad med bestämmelser om gruppklagomål på initiativ av myndigheterna.

Arbetsgruppens betänkande (2006:1) blev färdigt den 31 januari 2006. Betänkande innehöll ett mera omfattande och ett mera begränsat alternativ till proposition. De viktigaste förslagen i den mera omfattande propositionen gällde utökningen av nämndens behörighet från att gälla meningsskiljaktigheter i fråga om uthyrning av bostäder till meningsskiljaktigheter som gäller överlåtelse av bostadsrätt och värdepappersplacering. Dess-

utom föreslogs ibruktagande av gruppklagomål (i betänkandet benämnt gruppbesvär), en ändring av namnet för nämnden samt ett flertal ändringar som gällde regleringen av tillsättande av nämnden, sammansättningen, medlemmarnas behörighet och förfaringssättet vid nämnden. Det mera begränsade förslaget hade i övrigt samma innehåll, men där föreslogs inte en utvidgning av nämndens behörighet.

5.3. Utlåtandena och hur de beaktats

Tjugoen myndigheter och samfund gav ett utlåtande med anledning av betänkandet. Över utlåtande har vid justitieministeriet sammanställts ett remissammandrag.

Utvidgningen av konsumentklagonämndens behörighet att omfatta också uthyrning av bostadslägenheter och överlåtelse av bostadsrätter fick ett brett understöd. Däremot förhöll sig en majoritet av remissorganen negativt eller reserverat till förslaget till en utvidgning att gälla också värdepappersplacering. Den negativa eller reserverade hållningen motiverades med att det inte behövs ett nytt organ av lösning av tvister i fråga om värdepappersärenden, eftersom Värdepappersnämnden, som är baserad på ett avtal mellan de centrala branschaktörerna och myndigheterna, avgör meningsskiljaktigheter som avser placeringsverksamhet, och systemet fungerar bra.

De flesta remissorganen understödde ibruktagande av gruppklagomål. Näringslivets organisationer ansåg dock att förfarandet i gruppklagomålsärenden, t.ex. anhängiggörandet, behandlingen och definitionen av grupp bör regleras närmare än vad arbetsgruppen föreslagit. Organisationerna ansåg bl.a. att konsumenterna uttryckligen skall ansluta sig till gruppen (det så kallar opt in-systemet) och att de skall beredas tillfälle att bli hörda under behandlingens gång.

Till ändringen av nämndens namn samt tillsättandet och sammansättningen av nämnden samt förfaringssättet förhöll sig remissinstanserna i allmänhet positivt.

I enlighet med majoritetens av remissorganen ståndpunkt avstod man vid den fortsatta beredningen från en utvidgning av nämndens

behörighet att gälla värdepappersärenden. Det ansågs inte längre finnas ett särskilt behov av rättsskydd på detta område, eftersom Värdepappersnämnden redan hunnit inarbeta sin ställning och har fungerat väl.

I fråga om regleringen om gruppklagomål gjordes vid den fortsatta beredningen inga ändringar. Det ansågs inte finnas ett behov av särskilda regler för förfaringssättet i gruppklagomålsärenden, utan de kan inom nämnden behandlas på samma sätt som individuella klagomål. Det opt in-system som näringslivets föreslagit skulle för sin del märkbart försvåra behandlingen och göra den långsammare. Det system som grundar sig på en anonym grupp som föreslagits i propositionen har i Sverige varit i bruk i över tio års tid, och det har ansetts vara ändamålsenligt och har fungerat väl.

6. Samband med andra propositioner

Propositionen har anknytning till budgetpropositionen för år 2007 och är avsedd att behandlas i samband med den.

Avsikten är att regeringens proposition med förslag till lagar om grupptalan och om ändring av lagen om Konsumentverket överlåtas till riksdagen vid inledningen av höstsessionen 2006. På grund av de uppgifter som grupptalan orsakar konsumentombudsmannen föreslås i propositionen ändringar av samma bestämmelser i lagen om Konsumentverket som i lagförslag 2 i denna proposition. Om regeringens proposition angående grupptalan godkänns av riksdagen före denna proposition godkänns måste lagförslag 2 i denna proposition ändras.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lag om konsumenttvistenämnden

1 kap. Nämndens behörighet och uppgifter

1 §. Konsumenttvistenämnden. I paragrafen anges nämndens syfte och behörighet. Enligt momentet är konsumenttvistenämnden ett oavhängigt och opartiskt rättsskyddsorgan som behandlar konsumenttvister.

2 §. Nämndens behörighet. I paragrafen beskrivs om nämndens uppgifter och behörighet. Nämnden har till uppgift att ge rekommendationer om hur enskilda tvister bör avgöras i privaträttsliga tvistemål som räknas upp i 1—8 punkten i paragrafen.

Paragrafens 1 punkt motsvarar 1 § 1 mom. 1 punkten i lagen om konsumentklagonämnden, nedan gällande lag. Enligt punkten i fråga ger nämnden rekommendationer om avgö-

rande av tvister mellan näringsidkare och konsumenter i ärenden som gäller avtal om konsumtionsnyttigheter och i andra ärenden som är förknippade med anskaffning av konsumtionsnyttigheter, och som konsumenter anmäler till nämnden. Med näringsidkare, konsumenter och konsumtionsnyttigheter avses i denna punkt detsamma som i konsumentskyddslagen (38/1978).

Med näringsidkare avses enligt 1 kap. 5 § i konsumentskyddslagen en fysisk person eller en privat eller offentlig juridisk person som i syfte att få inkomst eller annan ekonomisk nytta yrkesmässigt håller till salu, säljer eller i övrigt bjuder ut konsumtionsnyttigheter för anskaffning mot vederlag. Som konsument betraktas enligt 1 kap. 4 § i konsumentskyddslagen en fysisk person som skaffar sig en konsumtionsnyttighet huvudsakligen för annat ändamål än den näringsverksamhet som han idkar.

Med konsumtionsnyttigheter avses enligt

1 kap. 3 § i konsumentskyddslagen sådana varor och tjänster samt andra nyttigheter och förmåner som bjuds ut till fysiska personer eller som fysiska personer i väsentlig omfattning skaffar för sitt privata hushåll. Begreppet konsumtionsnyttighet i konsumentskyddslagen är mycket vidsträcktare än i allmänspråket, eftersom det bland annat täcker värdepapper och fastigheter. Det avgörande i fråga om begreppet är inte nyttighetens eller förmånens beskaffenhet utan vilken målgrupp nyttigheterna eller förmånerna bjuds ut till.

Även om paragrafens 1 punkt motsvarar gällande lag, blir den i praktiken tillämplig på nya grupper av ärenden och leder således till en utvidgning av nämndens behörighet. Detta beror på att lagen inte innehåller sådana begränsningar i behörigheten som 1 § 2 mom. i gällande lag.

Till nämndens behörighet kommer enligt denna punkt att höra ärenden som gäller bostadsrättsavtal mellan ägaren till ett bostadsrättshus och innehavaren av en bostadsrätt. Med avvikelse från gällande lag täcker punkten också tvister mellan näringsidkare och konsumenter i fråga om anskaffning av andra än bostadsfastigheter.

När det gäller bostadsköp motsvarar 2 punkten i paragrafen 1 § 1 mom. 3 punkten i gällande lag. Liksom i dag nämnden skall ha omfattande behörighet i ärenden som gäller anskaffning av bostäder. Förutom tvister om gjorda köp kan det också gälla tvister om sälj- eller köpeanbud eller avtal om handpenning. Dessutom hör avtalen om reserveringsavgift och standardsättning till nämndens behörighet. Ett ärende som rör dessa kan anhängiggöras av en konsument, bostadssammanslutning eller enskild person som säljer eller bjuder ut en bostad.

Enligt 3 punkten i paragrafen omfattar nämndens behörighet ärenden som gäller överlåtelse av bostadsrätter då det inte är fråga om en tvist mellan en i 1 punkten avsedd näringsidkare (ägaren av ett bostadsrättshus) och en konsument (innehavaren av en bostadsrätt). Ett ärende som gäller överlåtelse av en bostadsrätt kan enligt denna punkt anmälas till nämnden förutom av den som köper en bostadsrätt och har konsumentställning också av säljaren av en bostadsrätt, om

det är fråga om en enskild person. De parter som har rätt att föra ett ärende till nämnden är således desamma som i ärenden som gäller bostadsköp. Vissa ärenden som gäller bostadsrätter står dock enligt 3 § 3 punkten utanför nämndens behörighet.

Enligt 4 punkten i paragrafen hör som en ny grupp av ärenden till nämndens behörighet ärenden som gäller hyresförhållanden, med vissa i 3 § 4 punkten föreskrivna undantag. Tvister som gäller hyresförhållanden kan också inledas vid nämnden av andra än konsumenter, nämligen av hyresvärdar som är enskilda personer.

Punkt 5 i paragrafen motsvarar 1 § 1 mom. 4 punkten i gällande lag. I denna punkt föreskrivs om nämndens behörighet i ärenden som gäller ibrukttagande av säkerhet enligt 2 kap. 17, 18 b och 19 § samt 4 kap. 3 och 3 a § liksom även frigörande av säkerhet enligt 2 kap. 17 § och 4 kap 3 § i lagen om bostadsköp.

Punkt 6 i paragrafen motsvarar 1 § 1 mom. 5 punkten i gällande lag. Enligt punkt 6 kan nämnden ge rekommendationer om hur tvister skall avgöras i ärenden som gäller den regressrätt som avses i 7 kap. 1 § i lagen om bostadsköp. Paragrafen i fråga gäller säljarens rätt till skadestånd av en sammanslutning eller dess företrädare, då säljaren blivit ansvarig för fel på grund av ett sådant fel som har ingått i ett disponentintyg eller annars härrör från en företrädare för sammanslutningen i fråga.

Punkt 7 i paragrafen motsvarar 1 § 1 mom. 2 punkten i gällande lag. I denna punkt föreskrivs om nämndens behörighet i ärenden som gäller enskilda borgensmäns och enskilda pantsättares utfästelser gentemot kreditgivare.

Punkt 8 i paragrafen motsvarar 1 § 1 mom. 6 punkten i gällande lag. I denna punkt föreskrivs om nämndens behörighet i vissa ärenden som gäller jämkning av dröjsmålsränta.

3 §. Begränsning av nämndens behörighet. I paragrafen föreskrivs om begränsningar av nämndens behörighet i ärenden som enligt 2 § annars hör till nämndens behörighet.

Till nämndens behörighet hör enligt 1 punkten i paragrafen inte ärenden som gäller lagstadgad försäkring, arbetstagares grupplivförsäkringar och med dem jämförba-

ra förmåner som beviljats av kommunala pensionsanstalten. Begränsningen är densamma som i konsumentskyddslagens allmänna tillämpningsområde. I praktiken är begränsningen av betydelse närmast i tvister som gäller ersättningar som betalas ur trafikförsäkringen och patientförsäkringen, eftersom de kan ha karaktären av konsumenttvister. I ett trafikförsäkringsärende kan konsumenten dock begära ett utlåtande av trafikförsäkringsnämnden, och i patientskadeärenden en rekommendation om avgörande av patientskadenämnden, och därför är det inte behövligt att behandla dessa ärenden i konsumenttvistenämnden.

Paragrafens 2 punkt motsvarar 1 § 2 mom. 3 punkten i gällande lag. Till nämndens behörighet hör fortsättningsvis inte tvister som anknyter till omsättning av sådana värdepapper som avses i värdepappersmarknadslagen (495/1989).

Enligt paragrafens 3 punkt omfattar nämndens behörighet inte sådana med bostadsrätter förknippade ärenden angående vilka en kommunal myndighet kan fatta beslut och i vilka ändring eller rättelse kan sökas enligt lagen om bostadsrättsbostäder (650/1990). I praktiken gäller begränsningen överlåtelse av bostadsrätter i hus för vilkas byggande staten beviljat aravalån eller räntestödslån. En bostadsrätt får i dessa fall inte överlåtas fritt, utan förvärvaren av bostadsrätten skall vara en person som kommunen godkänt. I kommunens beslut om vilken person som får bostadsrätten får rättelse sökas och över beslutet om rättelseyrkandet får åter besvär anföras i enlighet med förvaltningsprocesslagen (586/1996). Det skulle inte vara ändamålsenligt om förvaltningsärenden av detta slag kunde föras till konsumenttvistenämnden för behandling.

Enligt paragrafens 4 punkt omfattar nämndens behörighet inte sådana med hyra av bostadslägenhet förknippade ärenden som gäller tillfällig överlåtelse av lägenhet i annans bruk, överlåtelse av hyresrätten till en familjemedlem, fortsättande av hyresförhållande efter hyresgästens död, ogiltigförklaring av en uppsägning, framskjutande av flyttningdagen och rätt för hyresgäst i andra hand till ett fortsatt hyresförhållande. Orsakerna till begränsningarna behandlas i avsnitt 3.2 i de

allmänna motiven.

4 §. Behandling av ärenden som gruppklagomål. Enligt paragrafens 1 mom. kan nämnden behandla ett ärende som gruppklagomål om flera konsumenter eller flera enskilda borgensmän eller enskilda pantsättare har eller kan antas ha sådana anspråk på en och samma näringsidkare som kan avgöras genom ett enda beslut av nämnden. I sista hand är det konsumenttvistenämnden som beslutar om behandlingen av ett ärende som gruppklagomål.

Om definieringen av en grupp bestäms i 12 §. Behandlingen av ett gruppklagomål vid konsumenttvistenämnden förutsätter inte att varje konsuments yrkanden och grunderna för dem individualiseras som i ett ärende som behandlas vid domstol, utan ett klagomål kan uppgöras schablonmässigt i fråga om de omständigheter som förenar gruppens medlemmar och man kan tillämpa strukturen för sedvanliga besvär på ett sätt som betjänar ärendet. Det förutsätts inte heller att man särskilt börjar reda ut eventuella individuella krav. Behandlingen av ett ärende som gruppklagomål kan grunda sig på antagandet att alla en viss näringsidkares avtalsparter som t.ex. har lidit av samma avtalsbrott önskar återopa sina lagbestämda rättigheter.

Genom ett enda beslut av nämnden kan avgöras bl.a. sådana krav som kan riktas mot en och samma näringsidkare och som förenas av samma eller en likartad orsak till eller materiell grund för meningsskiljaktigheten. Grunden kan t.ex. vara ett planerings- eller produktionsfel hos en viss serietillverkad produkt och att felet uppdagas i en mängd produkter som redan sålts till konsumenterna. Som gruppklagomål skall kunna behandlas också meningsskiljaktigheter som avser tolkningen av eller skäligheten hos villkor i standardavtal. Genom ett enda beslut kan avgöras också sådana ärenden där konsumenterna har eller kan antas ha olika rätt till gottgörelse. Om t.ex. i priset på en paketresa ingått en utflykt som inte anordnats och en del av resenärerna arrangerar den i egen regi och på egen bekostnad på destinationsorten, kan nämnden i sitt beslut rekommendera att dessa resenärer skall ersättas för sina tilläggskostnader och att ett motsvarande prisavdrag beviljas de resenärer som blivit utan utflykt.

Konsumenttvistenämnden kan också rekommendera en schablonmässig prestation eller endast fastställa grunden till rätten till prestation.

Det som förenar ärendena kan dessutom vara en juridiskt likartad omständighet. Detta kan komma i fråga t.ex. när en näringsidkare bryter mot ett likartat avtalsvillkor i olika slags avtalsförhållanden.

Ett ärende kan behandlas som gruppklagomål endast om konsumenternas eller de i momentet avsedda enskilda personernas motpart är en näringsidkare. Som gruppklagomål kan däremot inte behandlas ärenden där kraven riktas mot en enskild person, fastän ärendet i övrigt skulle höra till nämndens behörighet.

Enligt 2 mom. i paragrafen har konsumentombudsmannen rätten att ta initiativ till ett gruppklagomål. Konsumentombudsmannen har också uteslutande rätt att föra talan som part i ärendet. Skälen för dessa förslag redogörs i avsnitt 3.3. i den allmänna motiveringen.

Angående konsumentombudsmannens behörighet i gruppklagomålsärenden föreskrivs närmare i 9 a § i det 2:a lagförslaget.

5 §. Övriga uppgifter. Nämnden kan enligt 1 mom. i paragrafen ge utlåtanden till domstolarna när dessa behandlar ärenden som faller under nämndens behörighet. I gällande lag har motsvarande bestämmelse skrivits på ett ovillkorligare sätt så att det är nämndens uppgift att ge utlåtanden till domstolarna. I praktiken har nämnden yttrat sig närmast om omständigheter i vilka praxis har uppstått. I många fall är begäran om utlåtande dessutom sådan att det inte går att ta ställning till tvisten utan att höra vittnen vid domstol. Av dessa orsaker är det ändamålsenligt och förenligt med vedertagen praxis att låta nämnden avgöra om den skall lämna ett utlåtande eller inte.

Nämnden kan enligt den föreslagna lagen, på samma sätt som i dag, ge sitt utlåtande på begäran av domstolen eller en part, eller på eget initiativ.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om den informationsskyldighet som de anställda vid nämnden har. Till sin lydelse avviker momentet från 8 § i förvaltningslagen som gäller rådgivning, och dess syfte är att klargöra

att informationsskyldigheten gentemot parterna i konsumenttvister gäller bara nämndens förfaringssätt. Personalen behöver däremot inte ge information om de rättigheter och skyldigheter som parterna i konsumentavtal har, innehållet i konsumentskyddslagen i övrigt eller nämndens beslutspraxis. Till dessa delar får parterna vid behov information och råd av de kommunala konsumentrådgivarna.

Enligt momentet skall nämndens personal ge de kommunala konsumentrådgivarna juridiska råd och annan handledning i ärenden som hör till nämndens behörighet. Bestämmelsen motsvarar i sak 4 § i förordningen om konsumentklagonämnden, nedan gällande förordning. Rådgivningen till och handledningen av de kommunala konsumentrådgivarna är det skäl att bevara hos nämnden, eftersom konsumentrådgivarnas verksamhetsområde i praktiken sammanfaller med nämndens. Konsumentrådgivarna behöver mångsidig och tillräcklig handledning i lagstiftning, rättspraxis och nämndens beslutspraxis.

2 kap. Nämndens sammansättning

6 §. Medlemmar. Nämnden har enligt 1 mom., liksom i dag, en ordförande med uppgiften som huvudsyssla. Eftersom behörigheten utvidgas föreslås att en ny tjänst som vice ordförande inrättas i nämnden. Dessutom har nämnden enligt momentet minst tio lagfarna medlemmar i bisyssla och sakkunnigmedlemmar i bisyssla. I gällande lag föreskrivs inte särskilt om lagfarna medlemmar. Det är dock viktigt att ha tillräcklig juridisk sakkunskap i nämnden. I syfte att säkerställa detta har det ansetts vara ändamålsenligt att ange de lagfarna medlemmarnas minimiantal i lagen.

Antalet sakkunnigmedlemmar i bisyssla nämns inte i momentet. Medlemmar kan förordnas enligt behov med beaktande av de grupper av ärenden som behandlas i nämnden och det behov av specialkunskap som de kräver samt antalet ärenden som tas till behandling.

Enligt paragrafens 2 mom. leds nämnden av ordföranden som även svarar för nämndens resultat. Närmare bestämmelser om ordförandens och vice ordförandens uppgifter

och fördelningen av arbetet dem emellan utfärdas genom förordning av justitieministeriet och ges i nämndens arbetsordning.

7 §. Medlems och föredragandes behörighet. Enligt paragrafens 1 mom. krävs det först och främst att konsumenttvistenämndens ordförande och vice ordförande har allmän behörighet för domartjänst. Om behörighetsvillkoren för domare föreskrivs i lagen om utnämning av domare (205/2000). Enligt 11 § i nämnda lag kan till domare utnännas rättrådiga finska medborgare som avlagt juris kandidatexamen och som genom sin tidigare verksamhet vid en domstol eller i andra uppgifter visat sig ha sådana insikter i de uppgifter som hör till tjänsten och sådana personliga egenskaper som en framgångsrik skötsel av tjänsten förutsätter.

Dessutom krävs att ordföranden och vice ordföranden har god förtroenhet med de rättsområden som är viktiga med tanke på nämndens verksamhet. Dessa rättsområden är särskilt avtalsrätten, handelsrätten och konsumentskydds rätten. God förtroenhet kan uppnås exempelvis genom att personen i fråga verkar vid nämnden, vid någon annan konsumentmyndighet eller en domstol eller genom juridiskt forskningsarbete.

Av ordföranden krävs dessutom ledarförmåga. Ledarförmågan kan vara ett resultat av erfarenhet eller av utbildning.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om behörighetsvillkoren för lagfarna medlemmar och sakkunnigmedlemmar. Av de lagfarna medlemmarna krävs högre juridisk högskoleexamen, det vill säga juris kandidatexamen eller juris magisterexamen. Av sakkunnigmedlemmarna krävs förtroenhet med konsumentskydd eller näringslivet eller konsumtionsnyttigheters beskaffenhet.

Paragrafen innehåller inte det krav som finns i gällande lag att olika samhällsåsikter skall vara jämnt företrädda i nämnden. Där emot betonas medlemmarnas sakkunskap i de ärenden som hör till nämndens behörighet. Syftet med detta är att nämnden skall få tillräcklig sakkunskap i juridiska frågor, konsumentskydd och näringslivet samt en mångsidig kännedom om konsumtionsnyttigheter.

Behörighetsvillkoren enligt 3 mom. för föredragande i nämnden motsvarar gällande bestämmelser.

8 §. Utnämning och förordnande av medlemmar. Enligt paragrafens 1 mom. utnämns nämndens ordförande av statsrådet på samma sätt som i dag. Statsrådet utnämner enligt förslaget även den nya vice ordföranden. Detta är ändamålsenligt eftersom vice ordföranden bland annat verkar som ersättare för ordföranden.

Enligt paragrafens 2 mom. förordnas nämndens medlemmar och en ersättare för var och en av dem av justitieministeriet för fem år i sänder. Regleringen avviker från gällande lag enligt vilken medlemmarna och ersättarna förordnas av statsrådet för en period som motsvarar riksdagens valperiod. Ändringen i fråga om vem som förordnar medlemmarna föranleds särskilt av praktiska orsaker. Nämnden har redan 130 medlemmar och ersättare och medlemsantalet blir ännu större till följd av den utvidgade behörigheten. I en så stor grupp av medlemmar sker oundvikligen ett flertal förändringar under mandattiden. Därför har det inte ansetts vara ändamålsenligt att medlemmarna och deras ersättare skall förordnas vid statsrådets allmänna sammanträde.

Den i gällande lag föreskrivna mandattid som motsvarar riksdagen valperiod sammanhänger med kravet på att olika samhällsåsikter skall vara jämnt företrädda. Eftersom detta krav slopas, behöver nämndens verksamhet inte bindas vid riksdagens valperiod.

Medlemmarnas mandat fortgår som i dag tills nya medlemmar har förordnats. Om det under mandattiden behövs en eller flera kompletterande medlemmar, förordnas de för den återstående mandattiden.

9 §. Tjänsteansvar och jäv. Enligt paragrafens 1 mom. handlar nämndens medlemmar och föredragande i bisyssla under tjänsteansvar. Eftersom medlemmar och föredragande i bisyssla inte är tjänstemän vid nämnden är det nödvändigt med särskilda bestämmelser om deras tjänsteansvar.

Enligt paragrafens 2 mom. tillämpas i huvudsak bestämmelserna om domarjäv på medlemmars och föredragandes jävighet. Bestämmelserna om domarjäv finns i 13 kap. i rättegångsbalken. En motsvarande bestämmelse om ordförandens och medlemmarnas jävighet finns i 8 § i den gällande förordningen. I momentet utsträcks samma jävsbe-

stämmelser till att även gälla föredragande. Detta har ansetts vara ändamålsenligt eftersom nämndens beslut i konsumenttvister fattas på föredragning utifrån det förslag till avgörande som en föredragande utarbetat och eftersom föredraganden också får självständig beslutanderätt enligt 16 § i den föreslagna lagen.

Bestämmelsen i 13 kap. 7 § 2 mom. i rättegångsbalken tillämpas dock inte på en medlem i nämnden eller på en föredragande. Enligt lagrummet är en domare jävig att på nytt i samma domstol behandla samma ärende eller en del av det, om det finns grundad anledning att misstänka att domaren har en förhandsinställning i saken på grund av ett avgörande som domaren tidigare har träffat i saken eller av någon annan särskild orsak. Undantagsbestämmelsen behövs för att eventuella felaktiga beslut i enlighet med 21 § skall kunna rättas till i motsvarande sammansättning i plenum eller en sektion som fattat det oriktiga beslutet utan behov av att särskilt reda ut en medlems eller en föredragandes eventuella förhandsinställning.

På nämndens verksamhet tillämpas inte jäv enligt 15 § 2 mom. i lagen om medling i tvistemål i allmänna domstolar (663/2005) Enligt detta lagrum får en medlare inte som domare behandla ett ärende vid rättegång om en sak i vilken han eller hon har varit medlare. Vid konsumenttvistenämnden skall föredraganden under beredningen eftersträva en förlikning och vid behov bör ett förslag till förlikning läggas fram. Det är dock då inte fråga om en sådan medling som avses i lagen om medling i tvistemål i allmänna domstolar. I frågan om medlingen har orsakat jäv skall därför avgöras enligt de allmänna grunder som föreskrivs i 13 kap. i rättegångsbalken.

Bestämmelserna om domarjäv gäller enligt momentet de personer som avgör och föredrar konsumenttvister. På övriga personer i nämnden, exempelvis de tjänstemän som bereder ärenden, tillämpas förvaltningslagens bestämmelser om tjänstemäns jävighet.

10 §. Sektioner. Enligt paragrafen i fråga verkar konsumenttvistenämnden i sektioner i enlighet med vad som föreskrivs närmare av justitieministeriet. Justitieministeriet förordnar också medlemmarna i sektionerna. För tillfället är det statsrådet som förordnar sek-

tionernas medlemmar och fastställer grunderna för fördelningen av ärenden mellan de olika sektionerna. Av i motiven till 8 § angivna skäl överförs bestämmanderätten också i detta avseende till justitieministeriet.

Till en sektion hör såsom i dag fem medlemmar av vilka en förordnas till ordförande för sektionen. Vid förordnandet av medlemmar bör man beakta den rättsliga och övriga sakkunskap som de ärenden som behandlas i sektionen kräver.

11 §. Plenum. I paragrafen föreskrivs om nämnden i plenum och dess sammansättning. Enligt gällande lag har nämnden två olika plenum, den allmänna avdelningens och avdelningens för bostadsköp. I paragrafen föreskrivs inte om en avdelnings plenum, eftersom det inte heller föreskrivs om några avdelningar. Däremot kan justitieministeriet fastställa olika sammansättningar av plenum för olika grupper av ärenden som behandlas där. Genom ändringarna eftersträvas en organisation där behandlingen av ärenden är smidigare och som vid behov är lättare att ändra än förut.

3 kap. **Behandling och avgörande av en konsumenttvist**

12 §. Inledning och beredning av ett ärende. Enligt paragrafens 1 mom. inleds ett ärende vid nämnden genom en skriftlig eller elektronisk anmälan. I momentet nämns för klarhetens skull särskilt den elektroniska anmälan och på den tillämpas vad som föreskrivs i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003).

I ett gruppklagomålsärende skall konsumentombudsmannen definiera den grupp på vars vägnar klagomål lämnas in. Definieringen bör vara så specifik att de konsumenter vars rättsliga ställning påverkas av nämndens beslut var och en för egen del vid behov skall kunna åberopa avgörandet. De medlemmar i gruppen som konsumentombudsmannen känner till kan anges.

En grupp kan t.ex. definieras så att den täcker köparna av en konsumentförnödenhet som i ansökan påstås vara felaktig. Om ansökan avser ett standardavtalsvillkor som misstänks vara oskäligt utgörs medlemmarna i konsumentgruppen av de konsumenter som

slutit ett avtal som innehåller villkoret i fråga med den näringsidkare som är motpart. En grupp kan också bestå av en i ansökan individualiserad paketresas resenärer eller av deltagarna i ett publikt evenemang.

Enligt paragrafens 2 mom. skall motparten till den som gjort anmälan uppmanas att bemöta anmälan. Ett bemötande behöver dock inte begäras, om anmälan konstateras vara uppenbart grundlös. Regleringen motsvarar gällande lag. Principen om hörande är en grundläggande regel för att säkerställa opartiskt beslutsfattande. Den förutsätter också att varje part i en tvist får kännedom om allt det för nämndens beslut eventuellt relevanta material som den andra parten har sänt till nämnden.

Bemötandet behöver enligt momentet inte vara skriftligt. I fråga om muntligt bemötande gäller vad som föreskrivs i 37 och 42 § i förvaltningslagen. Detsamma gäller parternas möjligheter att lämna muntlig tilläggsutredning.

Enligt paragrafens 3 mom. får nämnden avgöra ett ärende fastän anmälarens motpart inte har gett sitt bemötande enligt 2 mom. I gällande lag finns det inte någon motsvarande bestämmelse. I praktiken har nämnden dock avgjort ärenden när ett bemötande inte har lämnats in, om motparten bevisligen fått kännedom om anmälan. Nämnden har i sådana fall i tillämpliga delar följt rättegångsbalkens bestämmelser om tredskodom. I paragrafen har det dock inte tagits in någon hänvisning till tredskodomar och rättegångsbalken. Det har ansetts vara ändamålsenligt att nämnden har en vidsträcktare prövningsrätt än domstolarna när ett ärende avgörs utslutande på basis av uppgifter som lämnats av den ena parten.

Enligt paragrafens 4 mom. skall förlikning eftersträvas under beredningen av ett ärende och vid behov bör parterna ges ett förslag som främjar förlikning. Bestämmelsen motsvarar delvis 7 § 1 mom. i gällande lag och delvis 5 § 3 mom. i gällande förordning. Enligt momentet kan man vid beredningen av ett ärende också föreslå för anmälaren att denne skall avstå från sitt krav på behandling av ärendet. Ett sådant förslag kan göras, om det med beaktande av den tillämpliga lagstiftningen, rättspraxis eller nämndens be-

slutspraxis är uppenbart att avgörandet i ärendet vore negativt för anmälaren. Bestämmelsen är ny, men motsvarande förslag har man ansett sig kunna göra i nämnden genom att jämställa dem med förlikningsförslag. För klarhetens skull har i bestämmelsen tagits in uttryckliga bestämmelser om förslaget och dess förutsättningar.

13 §. Utredning av ett ärende. Enligt paragrafens 1 mom. kan nämnden höra sakkunniga, inhämta utlåtanden och utredningar samt utföra granskningar och förrätta syn. Bestämmelsen motsvarar 8 § i gällande lag. Nämnden står själv för de kostnader som orsakas av den utredning som avses i momentet.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om en av nämnden anlita sakkunnigs jävighet i förhållanden till den sak som behandlas och till en part. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen om sakkunnigas jäv i 17 kap. 47 § i rättegångsbalken.

Paragrafens 3 mom. gäller syn som förrättas av nämnden. Ett behov av att förrätta syn uppstår i allmänhet i samband med tvister som gäller bostadsköp eller byggande eller reparation av bostad. Syn förrättas i ett sådant fall i en parts bostad eller i någon annan lokal som omfattas av hemfrid. Därför kan nämndens syneförrättningar inte vara offentliga så som föreskrivs i 38 § 1 mom. förvaltningslagen, och det krävs undantagsbestämmelser också i förhållande till 38 § 3 mom. i förvaltningslagen.

Enligt momentet är syn som förrättas av nämnden inte offentlig. I lokaler som omfattas av hemfrid får syn förrättas bara med tillstånd av den till vars hemfrid lokalen hör. I övrigt tillämpas i fråga om syn vad som föreskrivs i 38 § i förvaltningslagen.

14 §. Avstående från avgörande eller behandling av ett ärende. Enligt paragrafens 1 mom. får nämnden inte meddela ett beslut i ett ärende som man vet att är anhängigt eller har avgjorts vid domstol. En bestämmelse med samma innehåll finns i 6 § 1 mom. i gällande lag. Nämndens behörighet kvarstår således som subsidiär i förhållande till domstolarnas.

Bestämmelsen inverkar inte på behandlingen av ett gruppklagomål. Om ärendet för en enskilds konsuments del förs till domstol är

det inte fråga om samma ärende eftersom parterna inte är de samma. I ett gruppklagomålsärende är parterna en näringsidkare och konsumentombudsmannen, i ett enskilt ärende däremot näringsidkaren och en konsument. Behandlingen kam därför fortsätta vid konsumenttvistenämnden, fastän ett ärende som gäller samma rättsfråga är anhängigt i eller har avgjorts av en domstol. Nämnden kan vid behov till domstolen ge ett sådant utlåtande som avses i 5 §.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om nämndens rätt att låta bli att behandla vissa ärenden. I gällande lag finns inte motsvarande bestämmelser, utan nämnden är tvungen att meddela ett beslut. Den måste meddela ett beslut i varje ärende som anmälts till den skriftligen. Det är dock inte ändamålsenligt att utnyttja nämndens resurser för beredning och behandling av ärenden som behandlas av andra organ som avgör motsvarande ärenden eller vilkas avgörande inte gagnar parterna, eller vilkas behandling vid en nämnd inte är ändamålsenlig av någon annan orsak.

Enligt 1 punkten i momentet behöver nämnden inte behandla ett ärende om ett avgörande i ärendet förutsätter att muntliga bevismedel används. Med muntliga bevismedel avses hörande av vittnen under ed eller försäkran och hörande av part under sanningsförsäkran. Nämndbehandlingen är skriftlig och parterna närvarar inte vid sammanträdena. Nämnden själv kan inte använda muntliga bevismedel och således skulle hörande av vittnen och parter kräva handräckning från domstolarna. Ett sådant förfarande lämpar sig dock dåligt för nämndens verksamhetsmetoder vilka är avsedda att vara smidiga och informella. Ärenden som kräver muntlig bevisning är det därför skäl att behandla vid domstol.

Till samma ärende kan det höra både tvistefrågor som kan utredas och avgöras utifrån skriftligt material och frågor som kräver muntlig bevisning. Nämnden kan i sådana fall meddela en rekommendation om de omständigheter som har blivit utredda och låta bli att pröva de frågor som inte på ett tillförlitligt sätt kan utredas genom de metoder som står till nämndens förfogande.

Enligt 2 punkten i momentet behöver nämnden inte behandla ett ärende om samma

ärende är anhängigt eller har avgjorts i något annat organ för lösning av tvister utanför domstol. Syftet med bestämmelsen är att undvika arbete som överlappar arbetet i andra motsvarande organ. I punkten avsedda organ är bland annat den lagfästa veterinärmedicinska skadenämnden och de avtalsgrundade organen Värdepappersnämnden och Försäkringsnämnden. Ärenden som gäller obligatoriska försäkringar och som hör till trafikskadenämndens och patientskadenämndens behörighet hör enligt 3 § 1 punkten inte till konsumenttvistenämndens behörighet.

Enligt punkt 3 i momentet kan ett beslut om att inte behandla ett ärende fattas om samma ärende har inletts vid eller har avgjorts av nämnden som gruppklagomål. Genom kruppklagomål eftersträvas förutom ett bättre rättsskydd också en effektivare verksamhet vid nämnden. Effektiviseringsfördelarna förloras om nämnden oberoende av ett gruppklagomål skulle vara tvungen att behandla och avgöra enskilda klagomål. Om ett ärende lämnas utan behandling på grund av ett gruppklagomål har anhängiggjorts, skulle i motiveringen till beslutet om detta nämnas också namnet på den tjänsteman inom Konsumentverket som inom verket sköter gruppklagomålsärendet i fråga samt hans eller hennes kontaktuppgifter. Den part som har anfört ett enskilt klagomål kan då bättre följa med hur gruppklagomålet framskrider. Om saken redan avgjorts som gruppklagomål är det skäl att till beslutet om att inte behandla ärendet foga nämndens beslut med anledning av gruppklagomålet, eftersom den berörda parten uppenbarligen inte tidigare fått information om detta beslut.

Enligt 4 punkten i momentet är motpartens konkurs en grund för att inte behandla ärendet i nämnden. Det är ändamålsenligt att konkursfordringar och eventuella stridigheter i fråga om dem behandlas i det förfarande som avses i konkurslagen (120/2004).

Enligt 5 punkten i momentet kan ett ärende lämnas obehandlat om det inte är ändamålsenligt att behandla ärendet i nämnden av den anledningen att ärendet är exceptionellt komplicerat och svårt att utreda. Meningen är inte att ett ärende skall kunna lämnas utan behandling enbart för att det inbegriper frågor som är juridiskt krävande och svåra att

avgöra. Det avgörande är om ärendet till sin omfattning och sin övriga karaktär är sådant att dess utredning och avgörande genom en rekommendation i ett förfarande vid en nämnd inte är ändamålsenligt. Ärenden som omfattas av denna punkt kan vara exempelvis sådana tvister angående en byggnadsentreprenad som omfattar ett flertal ekonomiskt betydelsefulla tvistefrågor som kräver sakkunnigutredning. En utredning av ett sådant ärende kan kräva en oskäligt stor del av nämndens resurser och det kan ofta också annars vara förnuftigare att föra ärendet direkt till domstol för prövning.

Enligt paragrafens 2 mom. är det nämndens ordförande, vice ordförande eller en tjänsteman som förordnats till föredragande vid nämnden som i enlighet med nämndens arbetsordning kan besluta att nämnden inte behandlar ett ärende.

15 §. Avgörande av ärende vid plenum och sektion samt sammanträdenas beslutförhet. Enligt paragrafens 1 mom. avgörs ärendena vid nämnden i plenum eller vid en sektionens sammanträde på föredragning utifrån skriftligt material. Förfarandet motsvarar praxis vid nämnden. Föredraganden är en till uppgiften förordnad tjänsteman vid nämnden eller en person som förordnats till föredragande vid nämnden med uppgiften som bisyssla. Förordnandet till föredragande behöver inte vara uttryckligt utan kan ingå i den ifrågasvarande personens allmänna befattningsbeskrivning.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om de ärenden som avgörs i plenum. Enligt momentet skall i plenum först och främst alla principiellt viktiga ärenden avgöras. Ett ärende är principiellt viktigt om det exempelvis inbegriper en ny rättsfråga eller gäller en stort antal konsumenter. Också de utlåtanden man ger domstolarna kan vara principiellt viktiga. Dessutom kan ett ärende behandlas i plenum när man vill skapa enhetlighet i nämndens beslutspraxis. Momentet motsvarar 5 § 2 mom. i gällande lag och 9 § i gällande förordning. Till skillnad från nuläget behandlar plenum inte några andra administrativa ärenden än arbetsordningen.

Om behandling i plenum beslutar ordföranden eller vice ordföranden i enlighet med vad som bestäms i arbetsordningen.

Enligt paragrafens 3 mom. är nämnden i plenum beslutför när ordföranden och minst fyra andra medlemmar är närvarande. Bestämmelsen motsvarar 5 § 2 mom. i gällande lag. En sektionens sammanträde är beslutför när ordföranden och minst två andra medlemmar är närvarande. Bestämmelsen avviker från 5 § 3 mom. i gällande lag på så sätt att ordföranden skall vara närvarande för att sammansättningen skall vara beslutför.

16 §. Avgörande av ärenden i andra fall. Enligt paragrafens 1 mom. får nämndens ordförande, vice ordförande och sektionernas ordförande ensam avgöra ett ärende, om nämndens beslutspraxis i likartade ärenden är vedertagen eller om samma tvistefråga har avgjorts genom ett tidigare beslut av nämnden i plenum eller i en sektion. Dessutom förutsätts att den som avgör ärendet och föredraganden är av samma åsikt. Momentet motsvarar i huvudsak det förenklade förfarande som avses i 5 § i gällande lag. Vissa ärenden som för närvarande hör till ordförandens beslutanderätt har dock enligt 2 mom. överförts till att avgöras av föredraganden ensam.

Bestämmelserna om föredragandens beslutanderätt i 2 mom. är nya och genom dem eftersträvas effektivitet i verksamheten. Enligt momentets 1 punkt får en tjänsteman som förordnats till föredragande i nämnden ensam avgöra ett ärende som är uppenbart grundlöst. Uppenbart grundlösa anmälningar försöker man gallra bort genom ett i 12 § 4 mom. avsett förslag om avstående av anmälan. Om anmälaren dock inte avstår från sitt krav utan vill ha nämndens beslut i saken, kan beslutet enligt detta moment fattas snabbt och smidigt genom att föredraganden avgör saken.

Enligt momentets 2 punkt får föredraganden avgöra ett ärende som är av ringa betydelse. Ett ärende kan anses vara av ringa betydelse om tvistens ekonomiska värde är ringa och några juridiska specialfrågor inte hör till ärendet. Den ringa ekonomiska betydelsen måste dock bedömas förutom ur den enskilda anmälarens också ur konsumentkollektivets synvinkel. Om ett ärende exempelvis gäller en vidsträckt konsumentgrupps rättsliga ställning, kan ärendets betydelse som helhet inte anses vara ringa, även om

den enskilda konsumentens ekonomiska intresse vore det.

Enligt momentets 3 punkt får föredraganden avgöra ett ärende som är klart i sak och enkelt i juridisk mening. Sådana är exempelvis ärenden i vilka avtalsbrottet är ostridigt och påföljden följer direkt av bestämmelser i lag.

17 §. Röstning. Bestämmelserna i paragrafen om röstningsförfarandet i plenum och vid sammanträde motsvarar i sak 11 § i gällande förordning. Eftersom de övriga bestämmelserna om förfaringssätt i nämnden finns i lagen, har det ansetts vara befogat att också flytta röstningsbestämmelserna dit.

18 §. Ersättning till staten för utredningskostnader. Paragrafen gäller ersättning till staten för de kostnader som utredningen av ett ärende orsakar när en näringsidkare fått en ofördelaktig rekommendation som denne inte följt och sedermera förlorar en rättegång i samma ärende. Paragrafen har i övrigt samma innehåll som 9 a § i gällande lag men den gäller alla ärenden som behandlas i nämnden. Gällande paragraf gäller endast ärenden som hänför sig till bostadsköp. Paragrafens 2 mom. har preciserats så att domstolens skyldighet att förordna att kostnaderna skall ersättas till staten endast gäller fall där domstolen har fått kännedom om nämndens rekommendation i avgörandet. Domstolen har alltså inte skyldighet att på eget initiativ börja utreda en eventuell tidigare nämndebehandling och innehållet i en rekommendation som där givits.

19 §. Partkostnader. Enligt paragrafens 1 mom. betalar parterna inga kostnader för utredning och behandling av ett ärende i nämnden. För sina egna kostnader, exempelvis kostnaderna för ett ombud, står parterna själva. Momentet motsvarar i sak 9 § och 9 b § 1 mom. i gällande lag, men är utförligare.

Om en part på egen bekostnad har inhämtat för avgörandet nödvändiga sakkunnigutlåtanden eller andra utredningar, kan nämnden dock rekommendera att den part som inhämtat utlåtandena ersätts för de kostnader som de orsakat. Enligt gällande 9 b § har nämnden bara kunnat rekommendera att motparten ersätts i ärenden som gäller bostadsköp. Bestämmelserna i momentet gäller däremot alla

ärenden som behandlas inom nämnden.

Enligt paragrafens 2 mom. skall den i 1 mom. avsedda ersättning som nämnden rekommenderat jämföras med rättegångskostnader som avses i 21 kap. i rättegångsbalken. En motsvarande men bara på bostadsköp tillämplig bestämmelse finns i 9 b § 2 mom. i gällande lag.

20 §. Beslutets natur och besvärshöjning. Bestämmelserna i paragrafen om att nämndens avgöranden har karaktären av rekommendationer och att ett ärende som avgjorts i nämnden kan föras till domstol för prövning motsvarar 6 § 2 mom. i gällande lag. Bestämmelsen om besvärshöjning är ny och har bara fogats till paragrafen för klarhetens skull. De ärenden som nämnden behandlar är inte förvaltningsärenden utan privaträttsliga tvistemål som hör till de allmänna domstolarnas behörighet. Förvaltningsrättsligt ändringssökande lämpar sig därför inte för detta slag av ärenden. Det är inte heller nödvändigt att kunna söka ändring eftersom nämndens avgörande inte kan verkställas och inte har samma rättsverkningar som en dom, utan samma ärenden kan på sedvanligt sätt föras till allmän domstol för prövning.

Besvärshöjningen gäller alla beslut som meddelats i konsumenttvister. Förutom i avgöranden i fråga om sak får ändring inte heller sökas i beslut om att inte avgöra eller behandla ett ärende.

21 §. Rättelse av fel i beslut. Bestämmelserna i paragrafen om rättelse av sakfel och skrivfel i ett beslut bygger på samma principer som bestämmelserna i 8 kap. i förvaltningslagen, men på grund av karaktären hos de ärenden som nämnden behandlar och de beslut som fattas i nämnden har det varit nödvändigt att föreskriva särskilt och i vissa avseenden på ett från förvaltningslagen avvikande sätt om rättelse av fel.

Paragrafens 1 mom. gäller rättelse av sakfel. Enligt momentet kan ett ärende som avgjorts i nämnden behandlas på nytt om nämndens beslut grundar sig på klart oriktig eller bristfällig utredning eller uppenbart oriktig tillämpning av lag eller om det skett ett fel i beslutsförfarandet.

Nämnden är inte enligt momentet skyldig att rätta sakfel. Vid prövning av behovet av rättelse kan man beakta felets betydelse för

vardera parten och om felet orsakats genom en parts eget förfarande.

När ett i momentet avsett fel uppdagas i beslutet, fattas beslutet om rättelse av felet i motsvarande sammansättning i plenum eller den sektion som fattade det oriktiga beslutet. I bestämmelsen avses plenum eller en sektion som behandlar samma grupp av ärenden. De medlemmar som medverkar vid beslutsfattandet behöver däremot inte vara de som fattade det oriktiga beslutet. Gäller det ett ärende som avgjorts i enlighet med 16 §, är det nämndens ordförande eller vice ordförande som i enlighet med nämndens arbetsordning fattar beslut om rättelse.

Rättelsen av ett sakfel kräver enligt 2 mom. inte parternas samtycke. Nämndens beslut gäller tvistemål mellan två parter varvid en rättelse alltid sker till fördel för den ena och till nackdel för den andra parten. För nämndbehandlingen lämpar sig därför inte bestämmelsen i 50 § 2 mom. i förvaltningslagen där det föreskrivs att en rättelse till nackdel för en part kräver partens samtycke. Parterna skall dock enligt momentet underrättas om det fel som finns i ett beslut och om att ärendet kommer att avgöras på nytt.

Enligt paragrafens 3 mom. skall nämnden rätta uppenbara skriv- eller räknefel och andra med dem jämförbara fel i sina beslut. Nämnden är alltså skyldig att rätta i momentet avsedda fel och har inte prövningsrätt i fråga om dem. Ett fel behöver dock inte rättas om det gått mer än två år sedan beslutet meddelades. Den motsvarande tidsgränsen enligt 52 § 1 mom. i förvaltningslagen är fem år. Två år har dock ansetts vara en tillräckligt lång tid för rättelse av nämndens beslut vilka till sin karaktär är rekommendationer.

22 §. Delgivning av beslut. Enligt paragrafen skall på delgivning av konsumenttvistenämndens beslut tillämpas vad som föreskrivs i förvaltningslagen, med undantag för bestämmelserna om offentlig delgivning. Offentlig delgivning har ansetts vara ett onödigt tungt förfarande när det gäller rekommendationer.

23 §. Vissa tidsfrister och meddelanden. Paragrafen har samma innehåll som 9 d § i gällande lag. Paragrafen gäller avbrott i tidsfrister som avses i jordabalken (540/1995) för den tid som behandlingen av ett ärende

pågår vid konsumenttvistenämnden samt vissa meddelanden som nämnden skall lämna inskrivningsmyndigheterna i ärenden som gäller fastighetsköp.

Om avbrott i preskriptionen av en penningsskuld eller någon annan förpliktelse eller i tiden för väckande av talan under den tid nämndbehandlingen pågår föreskrivs i 11 § i lagen om preskription av skulder (728/2003).

24 §. Tillämpning av förvaltningslagen. På förfarandet vid nämnden tillämpas enligt paragrafen, om inte något annat föreskrivs i den föreslagna lagen, förvaltningslagen.

4 kap. Särskilda bestämmelser

25 §. Närmare bestämmelser. I paragrafens 1 mom. finns ett bemyndigande att utfärda förordning, enligt vilket närmare bestämmelser om konsumenttvistenämndens organisation, personal, administration och om avgörandet av förvaltningsärende utfärdas genom förordning av justitieministeriet.

Om organiseringen av arbetet i nämnden ges enligt 2 mom. utförligare bestämmelser i nämndens arbetsordning. Liksom i dag fastställs arbetsordningen av nämndens ordförande efter hörande av plenum.

26 §. Ikraftträdande. I paragrafens 1 mom. anges tidpunkten för lagens ikraftträdande och i 2 mom. föreskrivs om upphävande av lagen om konsumentklagonämnden.

I paragrafens 3 mom. finns med anledning av nämndens namnbyte en bestämmelse som klargör att omnämningen av konsumentklagonämnden i övrig lagstiftning efter ikraftträdandet av den föreslagna lagen avser konsumenttvistenämnden.

Enligt paragrafens 4 mom. får åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter vidtas innan den träder i kraft.

27 §. Övergångsbestämmelser. De ändringar i nämndens förfaringsätt som föreslås i propositionen gäller i huvudsak med beredningen och utredningen av ärenden och den interna organiseringen av nämndens beslutsfattande förknippade omständigheter genom vilka man eftersträvar en effektivare och snabbare behandling. De påverkar inte parternas rättigheter och skyldigheter. Ett undantag är 14 § 2 mom., med stöd av vilket nämnden kan låta bli att behandla vissa ären-

den som den enligt gällande lag måste behandla. Därför föreskrivs i paragrafens 1 mom. att ett ärende som har inletts vid konsumentklagonämnden när den föreslagna lagen träder i kraft behandlas enligt den nya lagen, med undantag för bestämmelserna i 14 § 2 mom. enligt vilka ett ärende kan lämnas utan behandling. Behandlingen av ett ärende som har inletts när lagen träder i kraft får således inte avslutas med stöd av 14 § 2 mom.

I paragrafens 2 mom. finns övergångsbestämmelser som gäller konsumentklagonämndens medlemmar. Medlemmarna och ersättarna i bisyssla i den nuvarande nämnden fortsätter enligt momentet till utgången av sin mandattid som medlemmar och ersättare i bisyssla i konsumenttvistenämnden. De medlemmar som förordnats till ordförande i konsumentklagonämndens sektioner fortsätter som ordförande i konsumenttvistenämndens sektioner till utgången av sina mandat-tider. De medlemmar som förordnats till vice ordförande i konsumentklagonämnden upphör att ha den uppgiften när den föreslagna lagen träder i kraft, eftersom konsumenttvistenämnden kommer att få en vice ordförande med uppgiften som huvudsyssla.

I paragrafens 3 mom. konstateras för klarhetens skull att konsumentklagonämndens ordförande och övrig personal i huvudsyssla fortsätter i sina nuvarande tjänster och uppgifter i konsumenttvistenämnden.

1.2. Lag om Konsumentverket

2 §. Administrativ ställning. Hänvisningen i 1 mom. till reglementet för statsrådet (1522/1995), som har upphävts har ersatts med ett omnämnande av handels- och industriministeriet. I 2 mom. i paragrafen föreskrivs det att makten hos det ministerium som styr och övervakar Konsumentverket inte utsträcker sig till Konsumentverket eller konsumentombudsmannen i deras uppgift att övervaka att lagstiftningen iakttas eller att bistå en konsument. Med bestämmelsen har man velat betona Konsumentverkets och konsumentombudsmannens oberoende i dessa ärenden. Den behörighet i gruppklagomålsärenden som föreslagits för konsumentombudsmannen anknyter nära till hans eller

hennes uppgift att övervaka att lagstiftningen iakttas. Därför föreslås ett tillägg till momentet enligt vilket ministeriets makt att styra och övervaka inte heller utsträcker sig till konsumentombudsmannens verksamhet i gruppklagomålsärenden.

9 a §. Gruppklagomål. Paragrafen är ny och den gäller konsumentombudsmannens behörighet i gruppklagomålsärenden. Enligt paragrafen kan konsumentombudsmannen på eget initiativ föra en tvist som gruppklagomål till konsumenttvistenämnden. Konsumentombudsmannen kan alltså skrida till åtgärder utan fullmakt av en enda konsument och utan anhållan från enskilda konsumenter, konsumentrådgivare, konsumentorganisationer eller något annat initiativ. I praktiken torde konsumentombudsmannen oftast få vetskap om behovet av gruppklagomål på grundval av kontakter med konsumenter eller konsumentorganisationer. Å andra sidan kan det också i samband med konsumentombudsmannens egna övervakningsverksamhet komma fram omständigheter som motiverar att ett gruppklagomålsförfarande sätts i gång.

Angående karaktären hos de ärenden som kan behandlas som gruppklagomål innehåller paragrafen en hänvisning till den föreslagna lagen om konsumenttvistenämnden (lagförslag 1). En grundförutsättning är enligt paragrafen att det är fråga om en konsumenttvist som hör till nämndens behörighet. Angående när ett ärende kan behandlas som gruppklagomål föreskrivs i 4 § i lagförslag 1.

Ett gruppklagomål kan beröra personer som inte är namngivna och som konsumentombudsmannen nödvändigtvis inte ens i övrigt har kännedom om. Deras rättsskydd förutsätter att det ges tillräckligt effektiv information om anhängiggörande av ärendet och om slutresultatet i ärendet. Konsumenterna skall dessutom ges behöriga anvisningar om hur de skall agera om de önskar åberopa en för dem positivt rekommendation i avgörandet. Konsumentombudsmannen skall sköta om informationen och rådgivningen till konsumenterna. Han eller hon kan också förhandla med näringsidkaren när det gäller att i praktiken verkställa nämndens rekommendation.

10 §. Ändringssökande. I paragrafen föreskrivs ett besvärstillsämbud för konsumentom-

budsmannens beslut i ärenden som hör till marknadsdomstolens behörighet eller som gäller bistående av konsument. Det föreslås att besvärsförbudet uträcks också till ett beslut som gäller att sätta igång ett gruppklagomål. Gruppklagomålen gäller sådana privaträttsliga konsumenttvister som konsumenterna själva kan föra till konsumenttvistenumnden. En förvaltningsrättslig besvärsväg är inte nödvändig i dessa ärenden.

11 §. Administrativa tjänster. Enligt paragrafen kan Konsumentverket sköta de administrativa tjänsterna för Livsmedelsverket, konsumentforskningscentralen och konsumentklagonämnden. Livsmedelsverket har överförts till jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde och konsumentklagonämnden till justitieministeriets förvaltningsområde, och de behöver inte längre administrativa tjänster av Konsumentverket. Det föreslås därför att omnämningarna om Livsmedelsverket och konsumentklagonämnden avlägsnas som onödiga.

2. Närmare bestämmelser och föreskrifter

Förutom lagen om konsumentklagonämnden är det meningen att också förordningen om konsumentklagonämnden skall ersättas med en ny författning. Enligt 25 § i den föreslagna lagen utfärdas närmare bestämmelser om konsumenttvistenämndens personal och administration samt om avgörande av förvaltningsärenden genom förordning av justitieministeriet. Ett utkast till förordning har fogats till propositionen.

På grund av de nya författningarna behöver nämnden också en ny arbetsordning med utförligare bestämmelser om organiseringen av arbetet i nämnden.

3. Ikraftträdande

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 mars 2007.

4. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Enligt 21 § 1 mom. i grundlagen har var

och en rätt att på behörigt sätt och ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag. Enligt 21 § 2 mom. i grundlagen skall offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning tryggas genom lag.

Vissa bestämmelser i 12 och 14 § i lagförslag 1 är av betydelse med tanke på de ovan beskrivna rättsskyddsbestämmelserna i grundlagen. Bestämmelsen i 12 § 2 mom. i lagförslag 1 gäller möjligheten att avgöra ett ärende utan att höra motparten, om anmälan vid beredningen av ärendet konstateras vara uppenbart grundlös. Enligt 12 § 4 mom. i lagförslag 1 får vid beredningen av ett ärende också föreslås att den som gjort anmälan skall avstå från sitt krav på behandling av ärendet, om det är uppenbart att avgörandet vore ofördelaktigt för denne. Frågan om huruvida detta är uppenbart prövas utifrån tillämplig lagstiftning, rättspraxis och nämndens beslutspraxis. Enligt 14 § 2 mom. i lagförslag 1 kan nämnden på i momentet nämnda grunder avstå från att behandla ett ärende. Av betydelse med tanke på 21 § i grundlagen är också bestämmelsen i 13 § 3 mom. i lagförslag 1. Enligt nämnda lagrum är syn som förrättas av nämnden inte offentlig.

Rätten att bli hörd enligt 21 § 2 mom. i grundlagen hör till de viktigaste rättsskyddsgarantierna i fråga om vilka förfarandena i detalj liksom eventuella begränsningar och undantag kan regleras genom lag. Med sådan lagstiftning får man å andra sidan inte äventyra någons rättsskydd (RP 309/1993 rd, GrUU 12/2002 rd).

Grundlagsutskottet har ansett att rätten att bli hörd har varit en mycket viktig rättsskyddsgaranti särskilt vid förfarandet i en domstol och att undantag från regeln kan tillåtas bara av tungt vägande skäl. Ett sådant tungt vägande skäl kan vara att personen inte kan påträffas (GrUU 13/2003 rd). Om ett ärende som skall avgöras vid domstol gäller betydande ingrepp i en persons flera grundläggande rättigheter skall det inte vara möjligt att överhuvudtaget avvika från principen om att personen skall beredas tillfälle att bli hörd (GrUU 8/2004 rd).

Förfarandet i konsumenttvistenämnden kan i vissa avseenden jämföras med rättskipningsförfarandet och i andra avseenden med förvaltningsförfarandet. Konsumenttvistenämndens behörighet skiljer sig dock från både rättskipnings- och förvaltningsorganens behörighet på så sätt att förfarandet där inte leder till beslut som kan verkställas och överklagas. Konsumenttvistenämnden har enligt lag till uppgift att meddela rekommendationer vilka som sådana har rätt stor betydelse i praktiken. Genom den praxis som uppstår utifrån rekommendationerna minskar antalet ärenden som kommer till behandling vid egentlig rättskipning. Oberoende av behandlingen av ett ärende i konsumenttvistenämnden har en part rätt att också använda sig av andra rättsskyddsmedel antingen efter att behandlingen vid nämnden har avslutats eller till och med under det att behandlingen där pågår.

I denna regleringsmiljö understryks kraven på att förfarandet i konsumenttvistenämnden skall vara så sakkunnigt, smidigt, snabbt och billigt som möjligt. Det föreslagna undantaget från skyldigheten att ge part tillfälle att bli hörd kan med hänsyn till nämndens ställning, uppgifter och behörighet inte anses vara ett problem med tanke på 21 § 2 mom. i grundlagen.

De föreslagna bestämmelserna i 12 § 4 mom. om rätten att föreslå att en part skall avstå från sitt krav på behandling och de föreslagna bestämmelserna i 14 § 2 mom. om nämndens rätt att inte behandla ett ärende är av betydelse mot bakgrunden av att behandlingen av ett ärende enligt 21 § i grundlagen skall ske på behörigt sätt. Vardera bestämmelsen syftar för sin del till att nämndens resurser utnyttjas för behandling av ärenden som i fråga om svårighetsgrad och juridisk art lämpar sig för behandling där. Det är fråga om att de resurser som nämnden förfogar över skall användas på ett förnuftligt sätt, och om arbetsfördelningen mellan nämnden såsom rättsskyddsorgan och konventionella rättsskyddsmedel. I lagförslag 1 anges klart och tydligt att nämnden kan låta bli att behandla vissa ärenden på grund av deras rättsliga karaktär. I lagförslag 1 finns också bestämmelser om de grunder på vilka nämnden kan besluta att föreslå att den som anmält ett

ärende skall avstå från sitt krav på att ärendet skall behandlas. Av ovan nämnda skäl och med beaktande av nämndens roll som alternativt rättsskyddsorgan kan de föreslagna bestämmelserna inte anses vara problematiska med tanke på den bestämmelse i grundlagen som tryggar vars och ens rätt att få sin sak behandlad på behörigt sätt.

Bestämmelserna om förrättande av syn i 13 § i lagförslag 1 är av betydelse med tanke på bestämmelsen om hemfrid i 10 § 3 mom. i grundlagen. Syn är ett medel för att utreda och avgöra ett ärende. Syftet med en syneförrättning är att de som skall avgöra ett ärende kan göra omedelbara iakttagelser av fakta i fråga om föremålet för syneförrättningen och få klarhet i förutsättningarna för att avgöra ett ärende. Med beaktande av nämndens uppgifter är det möjligt att syn också förrättas i bostadslokaler.

Syneförrättningarna skiljer sig från exempelvis förvaltningsmyndigheternas inspektionsverksamhet på så sätt att den rättsfråga som skall utredas har avgränsats på förhand i och med att föremålet för tvisten specificerats, och synens syfte inte är att inhämta information i någon vidsträckt omfattning för eventuella senare beslut. I sistnämnda fall kan beslutsfattandet dessutom leda till negativa konsekvenser för föremålet för inspektionen, exempelvis till krav på återbetalning av beviljade stöd.

En myndighet kan i enlighet med vad som föreskrivs i förvaltningslagen, och vad som föreskrevs tidigare i lagen om förvaltningsförfarande (598/1982), vid behov förrätta syn i syfte att utreda ett ärende. Syn får förrättas också av förvaltningsrättsskipningsmyndigheterna enligt förvaltningsprocesslagen (586/1995). I förvaltningsrättsskipningssystemet tillämpas på syn i övrigt vad som föreskrivs om muntlig behandling. Bestämmelserna om syn i den allmänna rättskipningen finns i 17 kap. 56 a § i rättegångsbalken, för hovrättsförfarandets del i 26 kap. 15 § i rättegångsbalken.

Några andra begränsningar uppställs inte beträffande den plats där syn får förrättas än vad som föreskrivs i förvaltningslagens 38 § 3 mom. enligt vilket lagrum syn inte får förrättas i lokaler som omfattas av hemfriden, om inte något annat föreskrivs i lag. Enligt

förvaltningslagen behövs för syn inte att behörighetsgrunden föreskrivs någon annanstans i lag i motsats till vad som gäller i fråga om inspektion där myndighetens behörighet skall föreskrivas särskilt i lag.

Enligt 10 § 3 mom. i grundlagen kan genom lag bestämmas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna skall kunna tryggas eller för att brott skall kunna utredas. I grundlagsutskottets praxis har man ansett att myndighetsåtgärder som utsträckts till bostadslokaler varit godtagbara för att trygga de grundläggande rättigheterna vid exempelvis utsökning på den grunden att utmätningen tryggar borgenärernas egendomsskydd (privaträttsliga fordringar), utöver vilket det med tanke på borgenärens rättsskydd är nödvändigt att det allmänna kan verkställa domar på ett effektivt sätt (GrUU 12/2002).

Genom förrättandet av syn försöker förvaltningsmyndigheterna och rättsskipningsmyndigheterna säkerställa att ärendena be-

handlas på behörigt sätt. Till en behörig behandling hör att den myndighet som skall fatta ett beslut har tillräckliga och riktiga fakta för att kunna avgöra ärendet och att myndigheten har möjlighet att få uppgifterna i fråga. Med beaktande av detta kan förrättandet av syn, när sådan är nödvändig för att kunna behandla ett ärende på behörigt sätt, inte anses vara ett problem i förhållande till 10 § 3 mom. och 21 § 1 mom. i grundlagen.

En begränsning av offentligheten vid förrättandet av syn kan inte heller anses vara ett problem med tanke på 21 § 2 mom. i grundlagen när man beaktar att syn i allmänhet gäller en omständighet som hänför sig till en persons privata hushåll och att det är fråga om att begränsa den allmänna offentligheten i fråga om åtgärder som vidtas av ett organ vars beslut har karaktären av rekommendationer. Den begränsade offentligheten kan således anses vara av liten betydelse.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om konsumenttvistenämnden**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Nämndens behörighet och uppgifter

1 §

Konsumenttvistenämnden

Konsumenttvistenämnden är ett oavhängigt och opartiskt rättsskyddsorgan som behandlar konsumenttvister.

2 §

Nämndens behörighet

Nämnden har till uppgift att ge rekommendationer om hur enskilda tvister bör lösas

1) i ärenden som gäller avtal mellan näringsidkare och konsumenter om konsumtionsnyttigheter eller i andra ärenden med anknytning till anskaffning av konsumtionsnyttigheter, när ärendena förs till nämnden av konsumenter,

2) i ärenden med anknytning till bostadsköp vilka förs till nämnden av en konsument, bostadssammanslutning eller enskild person som säljer eller bjuder ut en bostad,

3) i ärenden med anknytning till överlåtelse av bostadsrätt vilka förs till nämnden av en konsument eller enskild person som säljer eller bjuder ut en bostadsrätt,

4) i ärenden med anknytning till hyra av bostadslägenhet vilka förs till nämnden av en

konsument eller enskild person som hyr ut en bostad,

5) i ärenden som gäller ibruktagande av säkerhet enligt 2 kap. 17, 18 b och 19 § samt 4 kap. 3 och 3 a § liksom även frigörande av säkerhet enligt 2 kap. 17 § och 4 kap. 3 § i lagen om bostadsköp (843/1994), oberoende av vilkendera parten i tvisten som för ärendet till nämnden,

6) i ärenden som gäller den regressrätt som avses i 7 kap. 1 § i lagen om bostadsköp och som förs till nämnden av enskild person som säljer en bostad,

7) i ärenden som gäller i lagen om borgen och tredjemanspant (361/1999) avsedda enskilda borgensmäns eller enskilda pantsättares utfästelser gentemot kreditgivare och som förs till nämnden av den som gett en utfästelse,

8) i ärenden som gäller jämkning av dröjsmålsränta enligt 11 § i räntelagen (633/1982) och som förs till nämnden av en gäldenär, om jämningskravet gäller åtminstone en konsumentfordran.

3 §

Begränsning av nämndens behörighet

Till nämndens behörighet hör dock inte

1) ärenden som gäller lagstadgad försäkring eller grupplivförsäkring för arbetstagare eller motsvarande förmån som beviljats av den kommunala pensionsanstalten,

2) ärenden som gäller överlåtelse av värdepapper enligt värdepappersmarknadslagen (495/1989), förfarande som tillämpas av den som emitterar eller gör ett offentligt köpeanbud på, eller i egenskap av aktieägare är inlösningsskyldig beträffande sådana värdepapper eller ärenden som gäller prestationer av den som idkar förmedling, egendomsförvaltning eller placeringsrådgivning med sådana värdepapper,

3) ärenden med anknytning till bostadsrätter, om rättelse i en kommunal myndighets beslut i ett sådant ärende kan yrkas eller beslutet överklagas så som föreskrivs i lagen om bostadsrättsbostäder (650/1990),

4) sådana ärenden med anknytning till hyra av bostadslägenhet vilka gäller

a) tillfällig överlåtelse av en lägenhet i annans bruk,

b) överlåtelse av hyresrätten till en familjemedlem,

c) fortsättande av hyresförhållandet efter hyresgästens död,

d) ogiltigförklaring av en uppsägning,

c) framskjutande av flyttningsdagen,

d) rätt för en hyresgäst i andra hand att fortsätta hyresförhållandet.

4 §

Behandling av ärenden som gruppklagomål

Nämnden kan behandla ett ärende som hör till dess behörighet som gruppklagomål, om flera konsumenter eller flera enskilda borgensmän eller enskilda pantsättare har eller kan antas ha sådana anspråk på en och samma näringsidkare som kan avgöras genom ett enda beslut av nämnden.

Ett gruppklagomål inleds av konsumentombudsmannen. Konsumentombudsmannen har också rätt att föra talan som part i ärendet.

5 §

Övriga uppgifter

Nämnden kan ge utlåtanden till domstolarna när dessa behandlar ärenden som hör till nämndens behörighet.

Nämndens personal skall ge parterna i en

konsumenttvist information och råd om hur ett ärende förs till nämnden och om nämndens förfaringssätt. De kommunala konsumentrådgivarna skall ges juridiska råd och annan handledning i frågor som hör till nämndens behörighet.

2 kap.

Nämndens sammansättning

6 §

Medlemmar

Nämnden har en ordförande och en vice ordförande med tjänsterna som huvudsyssla samt minst tio lagfarna medlemmar i bisyssla och sakkunnigmedlemmar i bisyssla.

Ordföranden leder nämnden och svarar för dess resultat.

7 §

Medlemmarnas och föredragandenas behörighet

Av konsumenttvistenämndens ordförande och vice ordförande krävs allmän behörighet för domartjänst och god förtroenhet med de rättsområden som är viktiga i nämndens verksamhet. Ordföranden skall dessutom ha ledarförmåga.

Av de lagfarna medlemmarna krävs högre juridisk högskoleexamen. Sakkunnigmedlemmarna skall vara förtrogna med konsumentskydd eller näringslivet eller med egenskaperna hos konsumtionsnyttigheter.

Av den som förordnats till föredragande vid nämnden krävs högre juridisk högskoleexamen eller någon annan högre högskoleexamen som är lämplig för uppdraget.

8 §

Utnämning och förordnande av medlemmar

Nämndens ordförande och vice ordförande utnämns av statsrådet.

Nämndens medlemmar och en ersättare för var och en av dem förordnas av justitieministeriet för fem år i sänder. Medlemmarnas

mandat fortsätter tills nya medlemmar har förordnats. Om en extra medlem behövs i nämnden, förordnas denne för återstoden av mandattiden.

9 §

Tjänsteansvar och jäv

Nämndens medlemmar och de som förordnats till föredragande vid nämnden med uppgiften som bisyssla handlar under tjänsteansvar.

På medlemmars och föredragandes jäv tillämpas bestämmelserna om domarjäv med undantag av de jävsgrunder som anges i 13 kap. 7 § 2 mom. i rättegångsbalken.

10 §

Sektioner

Nämnden är uppdelad i sektioner i enlighet med vad som närmare föreskrivs av justitieministeriet. En sektion har fem medlemmar, av vilka en förordnas till ordförande för sektionen. Medlemmarna förordnas av justitieministeriet i enlighet med den rättsliga och övriga arten av de ärenden som behandlas vid sektionen så att det i varje sektion finns medlemmar som är förtrogna med rättsliga frågor, konsumentskydd, näringslivet och de konsumtionsnyttigheter som behandlas vid sektionen i fråga.

11 §

Plenum

Nämnden kan sammanträda i plenum där ordförande är nämndens ordförande eller vice ordförande i enlighet med vad som bestäms i nämndens arbetsordning. I plenum deltar dessutom åtta medlemmar som förordnas av justitieministeriet så att de representerar förtrogenhet med rättsliga frågor, konsumentskydd och näringslivet. Till sammansättningen i plenum kan justitieministeriet förordna olika medlemmar beroende på den grupp av ärenden som behandlas där.

3 kap.

Handläggning och avgörande av en konsumenttvist

12 §

Inledande och handläggning av ett ärende

Ett ärende inleds vid nämnden genom en skriftlig eller elektronisk ansökan. I fråga om en ansökan som gäller gruppklagomål skall konsumentombudsmannen definiera den konsumentgrupp på vars vägnar gruppklagomål anförs.

Ett bemötande av ansökan skall begäras av sökandens motpart. Detta är dock inte nödvändigt, om ansökan vid beredningen av ärendet konstateras vara uppenbart grundlös.

Nämnden får avgöra ett ärende också när ett i 2 mom. avsett bemötande inte har lämnats in.

Under beredningen av ett ärende skall förlikning eftersträvas, och vid behov skall ett förslag som främjar förlikning läggas fram. Under beredningen får nämnden också föreslå att den som gjort ansökan avstår från sitt krav på handläggning av ärendet, om det med beaktande av tillämplig lagstiftning, rättspraxis eller nämndens beslutspraxis är uppenbart att avgörandet i ärendet skulle gå emot sökanden.

13 §

Utredning av ett ärende

Nämnden får i syfte att utreda ett ärende höra sakkunniga, inhämta utlåtanden och andra utredningar samt att utföra granskningar och förrätta syn.

En person som står i sådant förhållande till en part eller till saken att personens trovärdighet av den orsaken kan äventyras får inte anlitas som sakkunnig.

Syn är inte offentlig. I en lokal där hemfrid gäller får syn förrättas endast med tillstånd av den person till vars hemfrid lokalen hör. På syn tillämpas i övrigt vad som föreskrivs i 38 § förvaltningslagen (434/2003).

14 §

Avstående från avgörande eller behandling av ett ärende

Om det är känt att ett ärende har inletts eller avgjorts vid domstol, får nämnden inte avgöra det.

Nämnden behöver inte behandla ett ärende, om

- 1) ett avgörande i ärendet förutsätter att muntliga bevismedel används,
- 2) ärendet har inletts eller avgjorts utanför domstol i något annat organ för lösning av tvister,
- 3) samma ärende har inletts vid nämnden eller där avgjorts som gruppklagomål,
- 4) sökandens motpart är i konkurs, eller
- 5) det inte är ändamålsenligt att behandla ärendet i nämnden på grund av att det är exceptionellt komplicerat och svårt att utreda.

Ett beslut om att inte behandla ett ärende kan i enlighet med vad som bestäms i nämndens arbetsordning fattas av ordföranden, vice ordföranden eller den tjänsteman vid nämnden som förordnats till föredragande.

15 §

Avgörande av ärenden i plenum och sektion samt beslutförhet vid sammanträde

Ärendena avgörs vid nämnden i plenum eller vid en sektionens sammanträde på föredragning och utifrån skriftligt material. Som föredragande verkar en till uppgiften förordnad tjänsteman vid nämnden eller en person som förordnats till föredragande vid nämnden med uppgiften som bisyssla.

I plenum avgörs principiellt betydelsefulla ärenden samt ärenden som det är viktigt att behandla i plenum för att skapa enhetlighet i nämndens beslutspraxis. Beslut om att ett ärende skall behandlas i plenum fattas av ordföranden eller vice ordföranden i enlighet med vad som bestäms i nämndens arbetsordning.

Plenum är beslutfört när ordförande och minst fyra andra medlemmar är närvarande. En sektionens sammanträde är beslutfört när ordförande och minst två andra medlemmar är närvarande.

16 §

Avgörande av ärenden i andra fall

Ordföranden, vice ordföranden och en medlem som förordnats till ordförande för en sektion får ensamma avgöra ett ärende på föredragning, om den som avgör ärendet och föredraganden är eniga om beslutet och

1) nämndens praxis i likartade ärenden är vedertagen, eller

2) samma tvistefråga har avgjorts genom ett tidigare beslut av nämnden i plenum eller i en sektion.

En tjänsteman vid nämnden som förordnats till föredragande kan ensam avgöra ett ärende som är

- 1) uppenbart grundlöst,
- 2) av ringa betydelse, eller
- 3) klart i fråga om sak och enkelt i rättslig mening.

17 §

Omröstning

På omröstning i plenum och vid sektionernas sammanträden tillämpas 23 kap. 1, 3—6 och 8 § i rättegångsbalken.

18 §

Ersättning till staten för utredningskostnader

Om nämndens rekommendation till viktigaste del är ofördelaktig för näringsidkaren, skall nämnden i rekommendationen ange hur stora kostnader staten har orsakats genom att utlåtanden och utredningar har inhämtats i ärendet och syn förrättats.

Om en näringsidkare för vilken en rekommendation varit ofördelaktig inte följt rekommendationen och förlorar en rättegång i samma ärende, skall domstolen, om den fått kännedom om rekommendationen, förplikta näringsidkaren att ersätta staten för de kostnader som avses i 1 mom. Ersättning behöver inte dömas ut eller får dömas till ett lägre belopp, om ersättningsskyldigheten med hänsyn till de omständigheter som har kommit fram i ärendet vore oskälig eller om det har funnits grundad anledning till rättegången.

19 §

Partskostnader

Ingen avgift debiteras för utredning och handläggning av ett ärende vid nämnden. Parterna svarar själva för sina kostnader. Om en part på egen bekostnad har inhämtat sakkunnigutlåtanden eller andra för ärendets avgörande behövliga utredningar, kan nämnden dock rekommendera att parten ersätts för de kostnader som detta medfört.

Den ersättning som nämnden rekommenderat enligt 1 mom. skall vid prövning av ärendet i domstol jämföras med rättegångskostnader enligt 21 kap. i rättegångsbalken.

20 §

Beslutets natur och besvärshindret

Ett beslut som meddelas i en konsumenttvist är inte verkställbart och har inte samma rättsverkningar som en dom. Ändring i beslutet får inte sökas genom besvär. Handläggning vid nämnden utgör inget hinder för att föra ärendet till allmän domstol för prövning.

21 §

Rättelse av fel i ett beslut

Om nämndens beslut grundar sig på klart oriktig eller bristfällig utredning eller på uppenbart oriktig tillämpning av lag, eller om det har skett ett fel i förfarandet då beslutet fattades, kan nämnden undanröja sitt felaktiga beslut och avgöra ärendet på nytt. Beslutet om rättelse skall fattas i en sammansättning i plenum eller en sektion som motsvarar den i vilken det oriktiga beslutet fattades. Har ärendet avgjorts enligt 16 §, beslutar ordföranden eller vice ordföranden om rättelse av beslutet i enlighet med vad som bestäms i nämndens arbetsordning.

Rättelse av ett i 1 mom. avsett sakfel förutsätter inte parternas samtycke. Parterna skall dock underrättas om det fel som finns i beslutet och om att nämnden ämnar avgöra ärendet på nytt.

Nämnden skall rätta uppenbara skriv- eller räknefel eller andra med dem jämförbara kla-

ra fel i sina beslut. Ett fel behöver dock inte rättas, om det gått mer än två år sedan beslutet meddelades.

22 §

Delgivning av beslut

På delgivning av nämndens beslut tillämpas förvaltningslagen, dock inte bestämmelserna om offentlig delgivning.

23 §

Vissa tidsfrister och meddelanden

Inledandet av ett ärende vid konsumenttvistenämnden avbryter de tidsfrister som föreskrivs i 2 kap. 2 § 2 mom., 4 § 2 mom. och 34 § 3 mom. i jordabalken (540/1995). Talan får väckas vid domstol inom tre månader efter det att nämnden har meddelat sitt beslut i ärendet, även om tidsfristen i fråga skulle löpa ut före detta.

Nämnden skall underrätta inskrivningsmyndigheten på den ort där fastigheten är belägen om sådana till nämnden förda ärenden som gäller hävning av fastighetsköp eller återbördande av fastighet, samt om sina rekommendationer.

24 §

Tillämpning av förvaltningslagen

Till den del något annat inte föreskrivs skall förvaltningslagen tillämpas på förfarandet vid nämnden.

4 kap.

Särskilda bestämmelser

25 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om nämndens organisation, personal och administration samt om avgörande av förvaltningsärenden utfär-

das genom förordning av justitieministeriet.

Närmare bestämmelser om hur arbetet i nämnden organiseras ges i nämndens arbetsordning vilken fastställs av ordföranden efter hörande av plenum.

26 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen av den 20 januari 1978 om konsumentklagonämnden (42/1978) jämte ändringar.

Vad som någon annanstans i lagstiftningen föreskrivs om konsumentklagonämnden gäller efter ikraftträdandet av denna lag konsumenttvistenämnden.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

27 §

Övergångsbestämmelser

Ett ärende som har inletts vid konsumentklagonämnden vid denna lags ikraftträdande behandlas i enlighet med bestämmelserna i denna lag. Bestämmelserna i 14 § 2 mom. tillämpas dock inte.

Medlemmarna och ersättarna i bisyssla i konsumentklagonämnden fortsätter i konsumenttvistenämnden som medlemmar och ersättare i bisyssla till utgången av sin mandattid. De medlemmar som förordnats till ordförande i sektionerna fortsätter som ordförande i konsumenttvistenämndens sektioner till utgången av sin mandattid. Uppgiften som vice ordförande för de medlemmar som förordnats till vice ordförande upphör vid denna lags ikraftträdande.

Konsumentklagonämndens ordförande och övriga anställda i huvudsyssla fortsätter i konsumenttvistenämnden i sina nuvarande tjänster och uppgifter.

2.

Lag**om ändring av lagen om Konsumentverket**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 18 december 1998 om Konsumentverket (1056/1998) 2, 10 och 11 §,
av dem 10 § sådan den lyder i lag 1534/2001, samt
fogas till lagen en ny 9 a § som följer:

2 §

Administrativ ställning

Styrningen av och tillsynen över Konsumentverket ankommer på handels- och industriministeriet. Ministeriet kan också ge Konsumentverket uppdrag i ärenden som hör till verkets verksamhetsområde.

Vad som bestäms i 1 mom. gäller inte Konsumentverket och konsumentombudsmannen i deras uppgift att som myndighet övervaka att lagstiftningen iakttas eller konsumentombudsmannens bistående av konsumenter enligt 9 § eller i ärenden som gäller gruppklagomål enligt 9 a §.

9 a §

Gruppklagomål

Konsumentombudsmannen kan på eget initiativ som gruppklagomål till konsumenttvistenämnden föra ett tvistemål som hör till nämndens behörighet och som kan behandlas

som gruppklagomål i enlighet med vad som bestäms i lagen om konsumenttvistenämnden (/).

10 §

Ändrings sökande

I konsumentombudsmannens beslut i ärenden som hör till marknadsdomstolens behörighet eller som gäller bistående av konsument enligt 9 § eller anförande av gruppklagomål enligt 9 a § får ändring inte sökas genom besvär. Om sökande av ändring gäller i övrigt vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996) eller i någon annan lag.

11 §

Administrativa tjänster

Konsumentverket kan sköta de administrativa tjänsterna för konsumentforskningscentralen på det sätt som avtalas mellan Konsumentverket och konsumentforskningscentra-

len eller som bestäms av handels- och indu-
striministeriet.

_____ Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 12 september 2006

Republikens President

TARJA HALONEN

Minister *Kari Rajamäki*

2.

Lag**om ändring av lagen om Konsumentverket**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 18 december 1998 om Konsumentverket (1056/1998) 2, 10 och 11 §,
av dem 10 § sådan den lyder i lag 1534/2001, samt
fogas till lagen en ny 9 a § som följer:

Gällande lydelse

2 §

Administrativ ställning

Styrningen av och tillsynen över Konsumentverket ankommer på det ministerium som anges i reglementet för statsrådet (1522/1995). Ministeriet kan också ge Konsumentverket uppdrag i ärenden som hör till verkets verksamhetsområde.

Vad som bestäms i 1 mom. gäller inte Konsumentverket och konsumentombudsmannen i deras uppgift att som myndighet övervaka att lagstiftningen iakttas eller konsumentombudsmannens bistående av konsumenter enligt 9 §.

Föreslagen lydelse

2 §

Administrativ ställning

Styrningen av och tillsynen över Konsumentverket ankommer på *handels- och industriministeriet*. Ministeriet kan också ge Konsumentverket uppdrag i ärenden som hör till verkets verksamhetsområde.

Vad som bestäms i 1 mom. gäller inte Konsumentverket och konsumentombudsmannen i deras uppgift att som myndighet övervaka att lagstiftningen iakttas eller konsumentombudsmannens bistående av konsumenter enligt 9 § *eller i ärenden som gäller gruppklagomål enligt 9 a §.*

9 a §

Gruppklagomål

Konsumentombudsmannen kan på eget initiativ som gruppklagomål till konsumenttvistenämnden föra ett tvistemål som hör till nämndens behörighet och som kan behandlas som gruppklagomål i enlighet med vad

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

som bestäms i lagen om konsumenttvistekommittén (/).

10 §

Ändringsökande

I konsumentombudsmannens beslut i ärenden som hör till marknadsdomstolens behörighet eller som gäller bistående av konsument enligt 9 § får ändring inte sökas genom besvär. Om sökande av ändring gäller i övrigt vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996) eller i någon annan lag.

11 §

Administrativa tjänster

Konsumentverket kan sköta de administrativa tjänsterna för *livsmedelsverket*, konsumentforskningscentralen och konsumentklagokommittén på det sätt som avtalas mellan vederbörande myndigheter och verket i fråga eller som bestäms av vederbörande ministerium.

10 §

Ändringsökande

I konsumentombudsmannens beslut i ärenden som hör till marknadsdomstolens behörighet eller som gäller bistående av konsument enligt 9 § eller anförande av gruppklagomål enligt 9 a § får ändring inte sökas genom besvär. Om sökande av ändring gäller i övrigt vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996) eller i någon annan lag.

11 §

Administrativa tjänster

Konsumentverket kan sköta de administrativa tjänsterna för konsumentforskningscentralen på det sätt som avtalas mellan Konsumentverket och konsumentforskningscentralen eller som bestäms av handels- och industriministeriet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Justitieministeriets förordning

om konsumenttvistenämnden

I enlighet med justitieministeriets beslut föreskrivs med stöd av 25 § 1 mom. i lagen av den 20 om konsumenttvistenämnden (.../20 .):

1 §

Övrig personal vid konsumenttvistenämnden

Vid konsumenttvistenämnden kan utöver de tjänster som nämns i 6 § i lagen om konsumenttvistenämnden (.../20 .) finnas andra tjänster. Vid nämnden kan också finnas föredragande med uppgiften som bisyssla och anställda i arbetsavtalsförhållande. Den personal som avses här utnämns eller anställs av nämndens ordförande.

2 §

Tjänstledighet

Tjänstledighet för nämndens ordförande beviljas av justitieministeriet.

Ordföranden beslutar om beviljande av tjänstledighet för övriga tjänstemän vid konsumenttvistenämnden och om skötseln av tjänst under tjänstledighet.

3 §

Ordförandens och vice ordförandens uppgifter

När nämndens ordförande leder nämndens verksamhet skall han eller hon

1) dra försorg om och utveckla nämndens funktionsduglighet samt se till att resultatmålen uppnås,

2) övervaka att tillämpningen av rättsgrundsatser och tolkningen av lag är enhetlig i nämndens avgöranden,

3) ställa upp resultatmål för nämnden efter att ha hört alla personalgrupper,

4) avgöra de förvaltningsärenden som inte enligt bestämmelserna i arbetsordningen skall avgöras av någon annan tjänsteman vid nämnden.

Nämndens vice ordförande verkar som ersättare för ordföranden och sköter ordförandens uppgifter vid förhinder för ordföranden. Arbetsfördelningen i övrigt mellan ordförandens och vice ordföranden bestäms i nämndens arbetsordning.

4 §

Ledningsgrupp

Konsumenttvistenämnden har en ledningsgrupp. Ledningsgruppen biträder ordföranden i arbetet att leda och utveckla domstolen.

Till ledningsgruppen hör nämndens ordförande som ordförande, nämndens vice ordförande och minst tre medlemmar som hör till nämndens personal. Av dessa medlemmar ut-

ses en av nämndens ordförande och minst två väljs av nämndens personal. I arbetsordningen finns närmare bestämmelser om hur många medlemmarna skall vara, om hur de utses eller väljs till ledningsgruppen och om deras mandattid.

5 §

Ärenden som behandlas i ledningsgruppen

I ledningsgruppen behandlas

- 1) förslag till arbetsordning för nämnden,
- 2) förslag till resultatmål för nämnden,
- 3) uppföljning av hur resultatmålen för nämnden har nåtts,
- 4) förslag till nämndens budget,
- 5) utbildningsplanen för personalen,
- 6) utlåtanden till andra än domstolar,
- 7) andra ärenden som bestäms i arbetsordningen eller som ordföranden bestämmer.

6 §

Arvoden och ersättningar

Justitieministeriet fastställer grunderna för arvoden till medlemmar i bisyssla och föredragande i bisyssla.

Justitieministeriet fastställer grunderna för de ersättningar som nämnden betalar till de sakkunniga den hör och för de utlåtanden och övriga utredningar den inhämtar.

7 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 20 .
Genom denna förordning upphävs förordningen av den 29 juni 1978 om konsumentklagonämnden (533/1978) jämte ändringar.
Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.